

5. Ekonomický vývoj

5.1. Makroekonomický rámec

V letech 2000 - 2004 se Plzeňský kraj podílel na hrubém domácím produktu (HDP) vytvořeném v ČR v průměru 5%, přitom jeho podíl v roce 2004 proti roku 2000 mírně poklesl o 0,1%. Celkový nárůst HDP kraje, který vzrostl proti roku 2000 o 25,4%, byl nižší než celkový nárůst HDP v ČR o 3,3 procentní body. Průměrné meziroční tempo růstu HDP bylo v letech 2000 - 2004 v kraji 5,8%. V porovnání s ostatními kraji trend vývoje HDP není příznivý, index proti roku 2000 byl v roce 2004 čtvrtý nejnižší. Přestože vývoj v tvorbě HDP není tak příznivý jako v ostatních krajích, v přepočtu na 1 obyvatele dosáhl HDP v kraji v roce 2004 hodnoty 251 106 Kč, což odpovídá 92,6% průměru ČR. Kraj se řadí mezi nadprůměrné regiony, mezi kraji zaujímá 4. místo, před ním jsou umístěny Hl. město Praha, Středočeský a Jihomoravský kraj. Je však třeba podotknout, že Hl. město Praha je v z pohledu hodnocení HDP na obyvatele zcela výjimečné, k průměru ČR představuje 201,8% a 143,0% dosahuje k průměru 25 zemí Evropské Unie. V tvorbě HDP na 1 zaměstnance není situace v kraji příznivá, v mezikrajovém srovnání vykazuje průměrné hodnoty. V roce 2004 zaujal kraj až 9. místo, přitom ještě v roce 2000 patřil mezi čtvrtý nejlepší. Porovnáme-li makroekonomické ukazatele s Jihočeským krajem, který vytváří s Plzeňským krajem Jihozápadní oblast, pak dojdeme k závěru, že Jihočeský kraj vykazuje mnohem lepší výsledky. V hodnoceném období vzrostl v uvedeném kraji HDP o 29,0%, HDP na obyvatele o 29,1%, HDP na zaměstnance o 31,6%.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) v průběhu let 2000 – 2004 v kraji kolísala, nejvyšší hodnoty 37 491 mil. Kč bylo dosaženo v roce 2004, v uvedeném roce byla i nejvyšší hodnota THFK v přepočtu na 1 obyvatele a představovala 68 263 Kč. V meziročním srovnání byl zaznamenán nejvyšší nárůst v roce 2003, proti předchozímu roku vzrostla THFK o 18,2%. Podíl tvorby fixního kapitálu kraje představoval v posledním sledovaném roce 5,0% celkového objemu ČR, tj. v pořadí 7. místo mezi kraji. Hodnota THFK na 1 obyvatele v roce 2004 dosáhla 93,7% republikového průměru.

Tab. 5.1.1 Regionální makroekonomické ukazatele

	Měřicí jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %	
							2004/2000	průměrná roční
Hrubá přidaná hodnota (HPH) v zákl. cenách	mil. Kč	99 478	106 400	107 922	116 773	123 702	24,4	5,6
Hrubý domácí produkt (HDP) v tržních cenách	mil. Kč	110 003	117 564	119 038	128 545	137 911	25,4	5,8
Podíl kraje na HDP České republiky (ČR=100)	%	5,1	5,1	4,9	5,0	5,0	¹⁾ -0,1	x
Vývoj HDP (stálé ceny roku 1995, min. rok=100)	.	.	101,2	98,9	105,8	103,7	x	x
HDP na 1 obyvatele	Kč	199 407	213 565	216 681	234 013	251 106	25,9	5,9
HDP na 1 obyvatele (ČR=100)		95,3	94,3	91,5	93,4	92,6	¹⁾ -2,7	x
HDP na 1 obyvatele v PPS ²⁾ (EU 25 = 100) ³⁾		61,8	62,3	61,9	64,4	65,6	¹⁾ 3,9	x
HDP na 1 zaměstnance	Kč	497 639	531 366	522 873	580 601	615 903	23,8	5,5
HDP na 1 zaměstnance (ČR=100)		91,4	90,5	87,3	89,1	87,5	¹⁾ -3,9	x
Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK)	mil. Kč	35 609	31 225	29 047	34 336	37 491	5,3	1,3
THFK na 1 obyvatele	Kč	64 551	56 723	52 873	62 507	68 263	5,8	1,4
THFK na 1 obyvatele (ČR=100)		111,5	90,8	83,8	93,0	93,7	¹⁾ -17,8	x
Disponibilní důchod domácností (DDD)	mil. Kč	61 944	65 753	66 932	69 550	72 771	17,5	4,1
DDD na 1 obyvatele	Kč	112 289	119 446	121 835	126 614	132 500	18,0	4,2
DDD na 1 obyvatele (ČR=100)		101,0	101,5	97,7	97,3	97,4	¹⁾ -3,6	x

¹⁾ rozdíl 2004 - 2000 v bodech

²⁾ PPS - jednotka pro měření kupní síly

³⁾ EU 25 - průměr za 25 členských zemí EU

Ekonomický vývoj

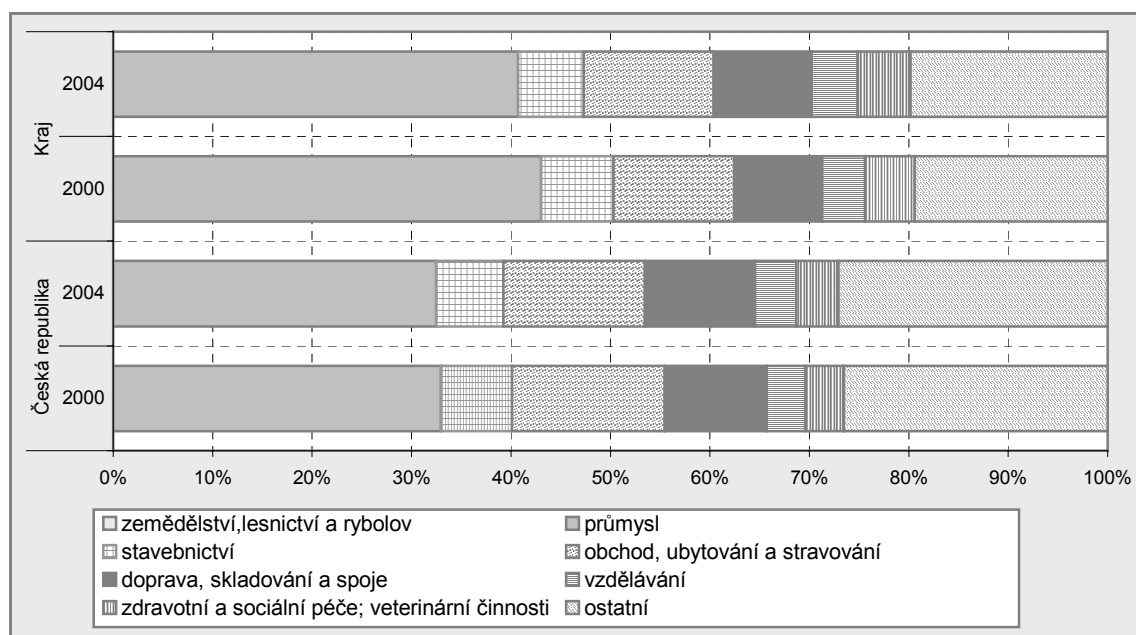
Na tvorbě hrubé přidané hodnoty (HPH) se v kraji podílí nejvíce zpracovatelský průmysl. Podíl v hodnoceném období se pohyboval mezi 29,2% v roce 2000 až 31,2% v roce 2004. Podobná situace je i v ostatních krajích, vyjma Hl. města Prahy, kde se na tvorbě HPH nejvýrazněji podílí činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu. Další neméně významné odvětví, které se podílí na tvorbě HPH kraje je obchod a opravy motorových vozidel, doprava skladování a spoje a činnosti v oblasti nemovitostí, jejichž podíl kolísá zhruba kolem 10%. Podíl primární sféry, do které náleží zemědělství, lesnictví, rybolov a těžba nerostných surovin, se v kraji trvale snižuje. Jestliže v roce 2000 podíl tvořil 6,4% pak v roce 2004 se snížil o 1,8 procentní body na 4,6%. Na tomto negativním vývoji se především podílí zemědělství, jehož pokles v uvedeném období činil 1,8 procentní body. Průměrné meziroční tempo HPH bylo v kraji 2,4%, v porovnání s ostatními regiony je průměrné tempo růstu poměrně nízké. Nižší hodnoty vykazuje už jen kraj Zlínský, Karlovarský a Liberecký.

Tab. 5.1.2 Hrubá přidaná hodnota podle odvětví

	2000	2001	2002	2003	2004	Rozdíl 2004 -2000 v bodech
Hrubá přidaná hodnota celkem (mil. Kč)	101 276	108 325	110 019	119 055	126 112	¹⁾ 24,5
v tom odvětví (%):						
zemědělství, myslivost, lesnictví; chov ryb	6,2	5,6	4,7	4,2	4,3	-1,9
průmysl	35,2	33,3	33,5	34,3	34,7	-0,5
stavebnictví	7,1	6,7	6,9	7,2	7,3	0,2
obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osob. potřebu; ubytování a stravování	12,3	12,8	12,7	12,7	13,1	0,7
doprava, skladování a spoje	10,4	10,7	11,2	11,4	10,8	0,5
finanční zprostředkování; činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelské činnosti	13,0	14,6	14,1	11,8	11,5	-1,5
veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení vzdělávání; zdravotní a sociální péče; ostatní veřejné, sociální a osobní služby	5,6	5,7	6,0	7,2	7,1	1,5
ostatní odvětví	10,2	10,5	10,9	11,1	11,1	0,9
ostatní odvětví	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

¹⁾ změna v %

Graf 18 - Struktura hrubé přidané hodnoty podle OKEČ v roce 2000 a 2004

5.2. Organizační struktura národního hospodářství

Koncem roku 2004 bylo evidováno v Registru ekonomických subjektů (dále RES) v Plzeňském kraji celkem 125 065 subjektů. Proti roku 2000 se počty zaregistrovaných ekonomických subjektů zvýšily o 16,1%. Nejmenší nárůst podnikatelských subjektů proti předchozímu roku byl vykázan v roce 2004, nárůst činil jen 1,3%. Tento pokles byl způsoben výrazným nárůstem počtu zrušených podnikatelských subjektů v roce 2004, kterých bylo 2 408. V předchozím roce zrušilo svou podnikatelskou činnost jen 1 272 subjektů. Pro hodnocení vývoje podnikatelské činnosti je výhodnější použít ukazatele intenzita podnikatelské aktivity tj. počet podnikatelských subjektů na 1000 obyvatel středního stavu. Při srovnání tohoto ukazatele v letech 2000 - 2004 lze konstatovat, že intenzita podnikatelské činnosti od roku 2000 trvale roste a to ve všech okresech kraje. Nejvyšších hodnot dosahuje okres Plzeň-město (rozmezí 232,3 – 271,6), nejnižší okres Domažlice (rozmezí 167,1 – 195,1). Ve struktuře kraje největší podíl evidovaných ekonomických subjektů vykazuje trvale okres Plzeň-město, naopak nejnižší okres Rokycany. Průměrné roční tempo růstu ekonomických subjektů v letech 2000 až 2004 dosáhlo v kraji hodnoty 3,8 %, přičemž v jednotlivých okresech kraje se koeficient růstu pohyboval v intervalu 2,9 až 4,8%. Z hlediska právní formy připadalo v roce 2004 na fyzické osoby 80,2%, zbývající podíl 19,8% tvořily právnické osoby.

Plzeňský kraj se v roce 2004 podílel 5,3% na celkovém počtu evidovaných ekonomických subjektů České republiky (dále jen ČR), přitom hodnoty podílu od roku 2000 jsou stále stejné. Nárůst počtu podnikatelských subjektů v kraji o 16,1% je o 1,4 procentní body vyšší než celkový nárůst v ČR. Hodnoty ukazatele intenzity podnikatelské činnosti v letech 2000 – 2004 jsou v ČR vyšší než v kraji Plzeňském a pohybují se mezi 199,6 až 230,5 subjektů na 1000 obyvatel. Z pohledu mezikrajového srovnání jsou nejnižší hodnoty intenzity právě v krajích s nejvyšší mírou nezaměstnaností tj. v kraji Moravskoslezském a Ústeckém. Nižší hodnoty uvedeného ukazatele dlouhodobě vykazuje i kraj Vysočina. Hodnoty podílů u právnických a fyzických osob v ČR jsou totožná s podíly za Plzeňský kraj – 80,2% tvoří fyzické osoby, 19,8% právnické osoby.

V časové řadě 2000 – 2004 se hodnoty podílu fyzických osob postupně zvyšovaly (v roce 2001 – stagnace) z 79,4% na 80,2%. Nejnižší podíly fyzických osob na celkovém počtu ekonomických subjektů vykazoval okres Tachov, podíl se pohyboval v rozmezí 73,1% - 77,0%. Fyzické osoby zapsané v obchodním rejstříku tvoří přibližně procento z celkového počtu evidovaných fyzických osob, přitom od roku 2001 se jejich počet postupně snižoval na 1 162 v roce 2004. Nezanedbatelnou právní formou jsou samostatně hospodařící rolníci (SHR), kteří tvoří pět procent z celkového počtu evidovaných fyzických osob. Přestože do zemědělství negativně zasahuje příliv levných produktů ze zemí Evropské Unie, počty SHR se do roku 2003 postupně zvyšovaly, jen v roce 2004 byl zaznamenán mírný pokles o cca 0,3%. Zhodnocení podnikatelské aktivity v zemědělství nám lépe vystihuje ukazatel intenzity měřený počtem evidovaných soukromě hospodařících rolníků na 1000 obyvatel středního stavu. Nejvyšší hodnotu vykazuje okres Klatovy cca 19 zemědělských subjektů na 1000 obyvatel. Další okres, který vykazuje poměrně vysokou hodnotu je okres Plzeň – jih, kde na 1000 obyvatel připadá cca 15 zemědělských rolníků. Až do roku 1990 zaujímal zemědělství v uvedených okresech významnou úlohu a z uvedených hodnot lze konstatovat, že tento stav i nadále trvá.

Z právnických osob tvoří největší podíl obchodní společnosti tj. veřejné obchodní společnosti, společnosti s ručením omezením, komanditní společnosti a akciové společnosti. Přestože jejich počet za hodnocené období vzrostl o 22,0% na 10 018 v roce 2004, přesto jejich podíl na celkovém počtu právnických osob poklesl o 2,7 procentního bodu. Významnou právní formou jsou společnosti s ručením omezením, kterých bylo koncem roku evidováno v RES 9 150. Podíl z obchodních společností představuje 89,9%. Více jak polovina všech subjektů je evidována v okrese Plzeň – město (v roce 2004 – 4 931 subjektů). Z hlediska odvětví ekonomické činnosti čtyřicet procent všech společností s ručením omezením se zabývá obchodní činností, necelá pětina podniká v průmyslu a téměř deset procent subjektů má jako hlavní činnost stavebnictví. Na ekonomice regionu se významně podílí i akciové společnosti, kterých bylo evidováno koncem roku 2004 celkem 535 a jejichž počet od roku 2000 vzrostl o 20,2%. Desetina akciových společností jsou zahraniční a mezinárodní společnosti, z toho polovina těchto společností (celkem 30) zaměstnává 100 a více zaměstnanců. Další významnou právní formou je zahraniční osoba, jejichž počet se od roku 2001 postupně zvyšoval, nejvíce pak v roce 2004. Nárůst proti předchozímu roku představoval 10,2%. Proti roku 2000 se počty u této právní formy zvýšily o pětinu. Sdružení, která zahrnují svazy, spolky a kluby, tvoří desetinu právnických osob. Za hodnocené období se jejich počet zvýšil o čtvrtinu na 2 681 v roce 2004.

5.2.1 Registrované subjekty podle právní formy

	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %		Struktura v %	
						2004/ 2000	průměrná roční	2000	2004
Registrované subjekty celkem	107 761	111 961	117 566	123 475	125 065	16,1	3,8	100,0	100,0
z toho:									
fyzické osoby	88 862	91 687	96 203	100 336	100 441	13,0	3,1	82,5	80,3
obchodní společnosti	8 209	8 712	8 933	9 385	10 018	22,0	5,1	7,6	8,0
družstva	313	354	371	409	417	33,2	7,4	0,3	0,3
zahraniční osoby	4 029	3 768	4 061	4 387	4 835	20,0	4,7	3,7	3,9
sdružení	2 126	2 265	2 502	2 571	2 681	26,1	6,0	2,0	2,1

Druhé hledisko podle kterého hodnotíme subjekty je hledisko kategorie počtu zaměstnanců. Více jak tři čtvrtiny ekonomických subjektů neuvádí žádného zaměstnance nebo tento údaj nspecifikuje. V hodnoceném období vzrostly hodnoty podílu u uvedených kategorií o 16,3 procentního bodu. Sledujeme-li kategorii s počty 1 - 5 zaměstnanci má v období 2000 až 2004 klesající tendenci, podíl se z 32,7% snížil na 16,9%. V kategorii nad 100 zaměstnanců působilo v kraji koncem roku 2004 celkem 370 subjektů, přitom nejvíce těchto velkých firem je v okrese Plzeň – město (38,9%). Restrukturalizační procesy, ke kterým docházelo po roce 1990, zapříčinily pokles velkých firem. Ve skupině nad 1000 zaměstnanců je evidováno v kraji jen 17 subjektů, z nichž k největším zaměstnavatelům patří v současnosti Fakultní nemocnice Plzeň, Lasselsberger a.s. Plzeň a Borges CS s.r.o. Plzeň. Poslední dvě jmenované firmy jsou zahraniční firmy. Zatímco ještě v roce 1990 ekonomiku kraje výrazně ovlivňoval podnik Škoda Plzeň, v současnosti ani jedna společnost Škody Plzeň nezaměstnává více jak 1000 zaměstnanců.

Ani v rámci ČR není situace s působností velkých organizací zaměstnávající více jak 1000 obyvatel nikterak příznivá. V roce 2004 jich bylo evidováno celkem 308 (stejně jako v roce 2003), přitom nejvíce nebereme-li v úvahu Hl. město Praha jich působí ve Středočeském, Jihomoravském a Moravskoslezském kraji. Za zmínku stojí uvést, že v ČR je v současnosti 10 organizací s více jak 10 000 zaměstnanci. Patří mezi ně: OKD, a.s. Ostrava, Dopravní podnik Hl. města Prahy, Ministerstvo vnitra, Škoda auto, a.s. Mladá Boleslav, Univerzita Karlova v Praze, Ahold Czech Republic, a.s. Brno, Česká spořitelna, a.s., Česká pošta, s.p., Ministerstvo obrany a České dráhy, a.s.

5.2.2 Registrované subjekty podle počtu zaměstnanců

	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %		Struktura v %	
						2004/ 2000	průměrná roční	2000	2004
Registrované subjekty celkem	107 761	111 961	117 566	123 475	125 065	16,1	3,8	100,0	100,0
v tom s počtem zaměstnanců:									
neuvedeno	27 618	18 660	18 185	29 625	36 380	31,7	7,1	25,6	29,1
bez zaměstnanců	40 129	66 835	72 786	67 170	62 674	56,2	11,8	37,2	50,1
1 - 5	35 289	21 942	22 092	21 963	21 169	-40,0	-12,0	32,7	16,9
6 - 19	3 008	2 830	2 796	2 941	3 016	0,3	0,1	2,8	2,4
20 - 49	1 010	971	999	1 054	1 066	5,5	1,3	0,9	0,9
50 - 99	383	381	373	383	390	1,8	0,4	0,4	0,3
100 - 199	173	195	191	199	227	31,2	7,0	0,2	0,2
200 - 499	112	106	107	100	104	-7,1	-1,8	0,1	0,1
500 - 999	25	29	22	25	22	-12,0	-3,1	0,0	0,0
1 000 a více	14	12	15	15	17	21,4	5,0	0,0	0,0

Třetím hodnotícím hlediskem je odvětví ekonomické činnosti (OKEČ). Téměř třetina evidovaných subjektů v kraji (celkem 36 141) se zaměřuje na činnost související s obchodem a opravy motorových vozidel, přitom převážná část (přes 29 tisíc) jsou fyzické osoby. Z právnických osob tvořily nejsilnější skupinu obchodní společnost, především společnost s ručením omezením. Další velkou skupinu tvoří (podíl v roce 2004 – 15,5%) ekonomické subjekty zabývající se činností v oblasti nemovitostí a pronájmů a subjekty podnikající v průmyslu. Subjekty zaměřující se na oblast podnikání v průmyslu tvořily 13,3% všech subjektů.

Ekonomický vývoj

Přestože se v hodnoceném období jejich podíl mírně snížil o 0,3 procentní body, přesto se počet v roce 2004 proti roku 2000 zvýšil o 13,8% na 16 646 subjektů, z toho jen dvě desetiny procenta jsou právnické osoby. Velkých průmyslových firem v kraji, které zaměstnávají 100 a více zaměstnanců je evidováno v RES celkem 186, z toho nejvíce (66) jich působí v okrese Plzeň – město a Tachov (29). Celkem 14 059 ekonomických subjektů se zabývalo činnostmi ve stavebnictví, z toho téměř patnáct procent jsou právnické osoby. K největším zaměstnavatelům zabývajících se stavební činností v kraji patří společnost Berger Bohemia a.s., Stavební podnik Klatovy a.s. a Petr Březina – APB Plzeň. Zemědělstvím, lesnictvím a rybolovem se zabývá cca 7,0% ekonomických subjektů.

Ve všech čtrnácti krajích ČR kolísá podíl subjektů se zaměřením na obchodní činnost a opravy motorových vozidel kolem třiceti procent, tj. největší podíl. Hodnoty podílu v roce 2004 se pohybovaly mezi 28,7% v kraji Vysočina až 39,3% v Karlovarském kraji. Obdobná situace byla i v předešlých letech. V osmi krajích jsou druhou největší skupinou subjekty, která se zabývají činnostmi v oblasti nemovitostí a pronájmů, ve zbývajících šesti krajích (Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Vysočina, Olomoucký a Zlínský) jsou druhou nejpočetnější skupinou firmy s hlavní průmyslovou činností.

5.2.3 Registrované subjekty podle převažující činnosti

	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %		Struktura v %	
						2004/ 2000	průměrná roční	2000	2004
Registrované subjekty celkem	107 761	111 961	117 566	123 475	125 065	16,1	3,8	100,0	100,0
z toho:									
zemědělství, myslivost, lesnictví a rybolov	8 550	8 731	8 509	8 788	8 749	2,3	0,6	7,9	7,0
průmysl celkem	14 629	15 460	16 110	16 681	16 646	13,8	3,3	13,6	13,3
stavebnictví	12 037	12 044	12 814	13 689	14 059	16,8	4,0	11,2	11,2
obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a pro domácnost	34 365	34 227	35 517	36 343	36 141	5,2	1,3	31,9	28,9
ubytování a stravování	6 087	6 315	6 618	7 032	7 177	17,9	4,2	5,6	5,7
doprava, skladování a spoje	3 332	3 644	3 773	3 964	3 928	17,9	4,2	3,1	3,1
finanční zprostředkování	4 258	4 253	4 286	4 130	4 131	-3,0	-0,8	4,0	3,3
činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu	13 358	15 098	16 741	18 544	19 407	45,3	9,8	12,4	15,5
veřejná správa a obrana, sociální zabezpečení	949	945	944	931	533	-43,8	-13,4	0,9	0,4
vzdělávání	935	1 006	1 067	1 465	1 504	60,9	12,6	0,9	1,2
zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	1 573	1 585	1 673	1 737	1 761	12,0	2,9	1,5	1,4
ostatní veřejné, sociální a osobní služby	7 688	8 653	9 514	10 171	11 029	43,5	9,4	7,1	8,8

V RES jsou evidovány i místní jednotky (MJ), za které se považuje podnik nebo jeho část trvale umístěný v geograficky identifikovatelném místě. Pokud je činnost vykonávána pouze v sídle podniku je toto sídlo vymezeno jako jediná místní jednotka, proto každý podnik má tedy jednu místní jednotku. Místní jednotky jsou zjišťovány v podnicích s 20 a více zaměstnanci, kterým je stanovena výkaznická povinnost. Místní jednotky lze rozdělit na tři skupiny. První skupinou jsou ty MJ, které leží v kraji a mají sídelní podnik v kraji, těch je cca 73%. Další skupinou jsou MJ ležící mimo kraj a sídelní podnik mají v kraji, je jich zbývajících část tedy 27% (celkem 690). Nejvíce jsou zastoupeny v kraji Karlovarském a v Hlavním městě Praha. Třetí skupinou jsou MJ ležící v kraji se sídelním podnikem mimo kraj. Celkový počet MJ působící v kraji byl 3 194 (do počtu jsou započteny MJ první a třetí skupiny).

5.3. Zemědělství a lesnictví

V souladu s legislativou Evropské unie zharmonizoval Český statistický úřad od roku 2002 způsob zjišťování dat za zemědělství. Údaje jsou zjišťovány převážně výběrovým způsobem, vybraný soubor respondentů vychází z aktualizovaného stavu Agroregistru a zjištěné výsledky jsou dopočítávány pomocí matematicko-statistických metod. Celoplošná strukturální šetření, podchycující veškeré hospodařící zemědělské subjekty jsou zabezpečována v delších časových intervalech v rámci prováděných Agrocenzů. Veškeré údaje se od tohoto roku šetří a dopočítávají pouze za zemědělský sektor bez domácích hospodářství obyvatelstva.

Základní evidenční jednotkou v zemědělské statistice je subjekt s převažující zemědělskou činností, vymezený prahovými hodnotami, tj. výměrou od 1 ha obhospodařované zemědělské půdy a doplňkovými kritérii od výměry 1 500 m² pěstovaných intenzivních plodin – sadů, květin, venkovní zeleniny, 1 000 m² vinic, 300 m² plochy skleníků a pařenišť, od 1 ks skotu, 2 ks prasat, 4 ks ovcí a koz, 50 ks drůbeže, 100 ks králíků nebo kožešinových zvířat a dále všechny podnikatelské subjekty s chovem ryb na vodní ploše bez vymezení výměry. Pro zařazení hospodařícího subjektu do zemědělského sektoru je rozhodující splnění alespoň jednoho z uvedených kritérií.

Vývoj zemědělství po roce 1990 zaznamenal nepříznivou situaci v poklesu zaměstnanosti, výměry zemědělské půdy, ale i stavu hospodářských zvířat. Ještě v roce 1991 pracovalo v zemědělství a lesnictví (podle výsledků SLDB) 16,0% veškerého ekonomicky aktivního obyvatelstva, přitom o 10 let později tj. v roce 2001 bylo zjištěno, že v uvedeném odvětví pracuje jen 6,3% ekonomicky aktivního obyvatelstva, což je propad o 9,7 procentní body. Výměra zemědělské půdy poklesla v kraji za 10 let o cca 2,5 tis. ha, z toho orná půda o téměř 20 tisíc ha. Negativní pokles se projevil i v živočišné výrobě, kde poklesly stavy u všech sledovaných skupin hospodářských zvířat (skot, prasata, drůbež).

Z hlediska struktury zemědělské produkce se kraj v roce 2003 podílel 6,0% na celkové rostlinné produkci ČR a 7,9% na živočišné produkci. Zemědělci vyprodukovali v roce 2003 v kraji zemědělské výrobky za 6,3 mld. Kč.

Tab. 5.3.1 Souhrnný zemědělský účet (SZÚ) v roce 2003

Kód SZÚ	Ukazatel	SZÚ 2003 (mil.Kč, běžné ceny)		Přepočet na (tis. Kč)			
				1 ha zem. půdy		1 pracovníka	
		kraj	ČR	kraj	ČR	kraj	ČR
10	Rostlinná produkce ¹⁾	2 615	43 927	8	12	210	269
13	Živočišná produkce ¹⁾	3 642	46 376	11	13	293	284
14	Produkce zemědělských výrobků (10+13)	6 257	90 303	19	25	503	553
15	Produkce zemědělských služeb	94	1 335	0	0	8	8
16	Zemědělská produkce (14+15)	6 351	91 638	19	25	511	561

¹⁾ vč. dotací na produkty, bez daní na produkty

Z hlediska přírodních a půdních podmínek náleží tři čtvrtiny zemědělské půdy kraje do bramborářské výrobní oblasti, téměř 10,0% do řepařské oblasti a necelých 7,0% do horské oblasti. Koncem roku 2004 byla celková rozloha zemědělské půdy kraje 383 388 ha a 372 718 ha byla výměra nezemědělské půdy. Zatímco plocha zemědělské půdy postupně klesá, plocha nezemědělské půdy roste. Ze zemědělské půdy došlo proti roku 2000 k poklesu orné půdy o 0,8% (o 2 030 ha).

Ekonomický vývoj

Tab. 5.3.2 Sklizňové plochy hlavních zemědělských plodin

	v hektarech						
	2000 ¹⁾	2001 ¹⁾	2002	2003	2004	Průměrná roční změna v letech (%)	
						2000 - 2004	1995 - 1999
Obiloviny	132 823	136 047	128 474	118 692	128 104	-0,9	-1,4
z toho:							
pšenice	76 852	76 059	68 750	51 954	69 142	-2,6	-0,9
ječmen	40 857	43 911	41 566	45 092	38 881	-1,2	-0,7
Luskoviny	3 658	3 469	3 574	3 402	3 346	-2,2	-14,4
Brambory	3 389	2 681	2 185	1 261	1 635	-16,7	-13,6
Olejniny	36 275	39 499	36 783	34 299	30 344	-4,4	6,8
z toho řepka	33 649	35 335	31 750	24 459	24 607	-7,5	6,3
Pícniny na orné půdě	70 031	63 771	51 954	50 899	51 619	-7,3	.
Kukuřice na zeleno a na siláž	26 105	24 948	22 966	23 061	26 064	-0,1	2,0

¹⁾ včetně drobných pěstitelů

Rostlinná výroba je v kraji zaměřena na pěstování pšenice, ječmene a řepky. Osevní plochy však trvale klesají, ve srovnání s rokem 2000 se v roce 2004 celkové osevní plochy snížily o 33 229 ha o 13,3%, což do značné míry ovlivnilo nižší osevní plochy obilovin. Plochy okopanin poklesly na polovinu, téměř o pětinu poklesly oseté plochy olejin. Průběh nepříznivého počasí v letech 2002 a 2003 ovlivnil značně sklizeň zemědělských plodin. V roce 2003 byla vlivem nedostatku vláhy nejnižší sklizeň obilovin od roku 2000. V kraji se sklídilo pouze 416 352 tun. Následující rok 2004 byl opakem; vlivem příznivých klimatických podmínek se sklídilo 669 427 tun obilovin, tj. nejvíce za celé sledované období. Značný propad v roce 2003 byl vykázan i u řepky a pícnin na orné půdě. Poslední dva roky 2003 a 2004 byly z hodnoceného období v hektarových výnosech zcela výjimečné. V roce 2003 byly výnosy nad úroveň roku 2000 jen u žita a ovsu, ostatní sledované plodiny byly výrazně nižší. Rok 2004 byl opakem, hektarové výnosy byly u všech sledovaných plodin vyjma kukuřice na zeleno a siláž vždy vyšší než v roce 2000. Hektarové výnosy obilovin v letech 2000 až 2004 kolísaly od 3,51 t/ha v roce 2003 do 5,23 t/ha v roce 2004, z toho u pšenice (3,74 t/ha v roce 2003 do 5,63 t/ha v roce 2004) a ječmene (3,29 t/ha do 4,79 t/ha v roce 2004). Obdobná situace byla u olejin (1,24 t/ha v roce 2003 do 3,02 t/ha v roce 2004). Deštivé počasí v roce 2002 ovlivnilo vysoké hektarové výnosy brambor 25,32 t/ha a pícnin na orné půdě 6,34 t/ha. V porovnání s ČR byly hektarové výnosy obilovin v kraji vždy nižší, rozdíl byl nejvyšší v roce 2001 o 0,59 t/ha. Stejná situace je i u hektarových výnosů luskovin a kukuřice na zeleno a siláž. Vyšší výnosy na hektar než je průměr za ČR naopak kraj vykazuje u brambor a olejin.

Tab. 5.3.3 Sklizeň zemědělských plodin

	v tunách						
	2000 ¹⁾	2001 ¹⁾	2002	2003	2004	Průměrná roční změna v letech (%)	
						2000 - 2004	1995 - 1999
Obiloviny	504 829	535 119	516 772	416 352	669 427	7,3	0,6
z toho:							
pšenice	316 417	331 273	302 541	194 149	388 996	5,3	0,5
ječmen	139 474	149 495	143 549	148 517	186 399	7,5	1,7
Luskoviny	7 262	7 955	6 287	5 785	9 428	6,7	-10,9
Brambory	75 910	53 846	55 332	34 568	39 747	-14,9	-12,5
Olejniny	88 531	101 572	76 756	42 593	91 686	0,9	5,6
z toho řepka	86 720	98 440	72 700	34 663	85 706	-0,3	5,3
Pícniny na orné půdě	416 922	365 297	329 576	247 114	308 861	-7,2	.
Kukuřice na zeleno a na siláž	858 986	739 602	751 775	617 361	780 754	-2,4	5,7

¹⁾ včetně drobných pěstitelů

Ekonomický vývoj

Postupně dochází v zemědělství k poklesu spotřeby průmyslových hnojiv. V roce 2004 poklesla spotřeba u dusíkatých hnojiv oproti roku 2001 o 16%, u fosforečných hnojiv o 31%, draselných o 38% a vápenatých o 46%. Snížila se i spotřeba chlévské mrvy o 10% na 1 053 194 tun.

Příznivý vývoj nevykazuje zemědělství ani v živočišné výrobě. Stavby skotu se od roku 2001 trvale snižovali na 155 285 kusů (stav k 1.4.2005). Nejvyšší pokles byl zaznamenán mezi roky 2002 a 2003, kdy poklesly počty o více jak 8 tisíc kusů. Snižují se i početní stavby krav v průměru o 1,4% ročně. Obdobná situace se projevila i u prasat, počty stavby se trvale snižovaly, přitom nejvyšší propad byl mezi roky 2003 a 2004, kde stavby poklesly o 19 604 kusů. Stavby drůbeže v hodnoceném období kolísaly, nejvyšší stav byl vykázán k 1.4.2004 celkem 2 178 376 kusů v následujícím roce se počty opět snížily o 14,8% na nejnižší stavby - 1 869 222 kusů. Stavby slepic od roku 2001 mimo rok 2003 trvale klesají. Stav k 1.4.2005 se proti stejnému datu 2003 snížil téměř o čtvrtinu (o 23,2%). Produkce vajec se v roce 2004 snížila proti roku 2001 o polovinu, prodej konzumních vajec se ke stejnému období snížil o čtvrtinu. Trvalé snižování počtu kusů ovlivnilo i ukazatele intenzity chovu hospodářských zvířat k produkční ploše. Hodnota intenzity chovu skotu (počet kusů na 100 ha zemědělské půdy) poklesla z 53,1 v roce 2000 na 48,0 v roce 2004. Ještě výraznější propad ukazatele intenzity se projevila u prasat, kde hodnota podílu se snížila ze 114,6 v roce 2000 na 94,9 v roce 2004. Ukazatele užítkovosti hospodářských zvířat tj. počet narozených a odchovaných telat na 100 krav a počet narozených a odchovaných selat na 1 prasnici vykazují od roku 2002 mírné zlepšení.

Tab. 5.3.4 Hospodářská zvířata (stav k 1. 4. následujícího roku)

	v kusech					Změna v %	
	2000 ¹⁾	2001 ¹⁾	2002	2003	2004	Změna v %	
						2004/ 2000	průměrná roční
Koně	1 366	1 304	1 240	1 249	1 386	1,5	0,3
Skot	174 134	173 492	165 118	162 535	155 285	-10,8	-2,8
z toho krávy	66 423	68 062	66 173	64 339	62 905	-5,3	-1,4
Prasata	265 254	262 691	249 776	230 172	212 974	-19,7	-5,3
z toho prasnice	22 508	22 139	21 227	19 115	17 434	-32,5	-6,2
Ovce a berani	10 408	11 070	13 526	13 690	14 547	39,8	8,7
Drůbež	2 088 686	2 095 941	1 934 617	2 178 376	1 869 222	-10,5	-2,7
z toho slepice	397 184	327 797	366 588	305 577	281 654	-29,1	-8,2

¹⁾ k 1. 3.

Lesy v kraji zaujímají téměř čtyřicet procent (39,4%) veškeré plochy kraje. Lesní plochy se téměř nemění, od roku 2000 se zvýšily v kraji o 414 ha. Zalesňování se provádí na cca 2 tis. ha ročně, z toho třikrát větší území je zalesňováno jehličnany než listnatými dřevinami. Z jehličnatých druhů jsou nejvíce sázeny smrk a borovice, z listnatých buk a dub. U obou typů dřevin převažuje zalesňování sadbou. Meziročně roste těžba dřeva v průměru o 1,9%. Nejvíce dřevin se vytěžilo v kraji v roce 2004, kdy celkové množství činilo 1 718 tis. m³ dřeva. V roce 2004 se v kraji vytěžilo hned za Jihočeským krajem nejvíce dřevní hmoty, podíl z ČR představoval 11,0%.

Tab. 5.3.5 Vybrané ukazatele lesnictví

						Změna v %	
	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %	
						2004/ 2000	průměrná roční
Zalesňování celkem (ha)	2 027	2 010	1 874	1 689	1 799	-11,2	-2,9
Těžba dřeva (m ³ bez kůry)	1 591 559	1 601 100	1 578 170	1 610 037	1 717 855	7,9	1,9
v tom:							
jehličnaté	1 532 739	1 560 848	1 530 480	1 569 716	1 659 523	8,3	-2,0
listnaté	58 820	40 252	47 690	40 321	58 332	-0,8	-0,2
Prořezávky celkem (ha)	4 688	5 055	4 780	4 486	4 287	-8,6	-2,2
Probírky celkem (ha)	11 673	13 372	10 611	7 966	8 410	-28,0	-7,9

5.4. Průmysl

Působnost velkých průmyslových gigantů v Plzeňském kraji, k nimž do roku 1990 patřily především Plzeňský Prazdroj a Škoda Plzeň, byla postupně nahrazována vznikem menších soukromých podniků a akciových společností. Mnohé z nich vznikaly za spoluúčasti zahraničních investorů a staly se z nich nejen největší zaměstnavatelé v Plzeňském regionu, ale staly se především významnými firmami ovlivňující ekonomiku kraje. Patří mezi ně Alcoa Fujikura Czech s.r.o. Stříbro, VISHAY ELEKTRONIC s.r.o. Přeštice, HP – Pelzer k.s. Plzeň, MD ELMONT s.r.o. Chotěšov, Yazaki Wiring Technologies s.r.o. Plzeň, BORGERS CS s.r.o. Plzeň a Panasonic AVC s.r.o. Plzeň. Rovněž české podniky, ve kterých postupně docházelo k restrukturalizačním procesům se staly po roce 1990 společnostmi se spoluúčastí zahraničních investic. Mezi nejdůležitější patří Plzeňský Prazdroj a.s., DIOSS a.s. Nýřany (dříve Tesla Nýřany) a LASSELSBERGER a.s. Plzeň (dříve Chlumčanské keramické závody a Keramika Horní Bříza). Rovněž společnosti bývalé Škody a.s. Plzeň, které však v současnosti nepatří mezi největší zaměstnavatele regionu jsou společnosti se zahraničním kapitálem. Vznikaly také nové menší společnosti ryze české, mezi které patří např. masokombinát Schneider s.r.o. Plzeň a SERW s.r.o. Starý Plzenec.

V hodnoceném období 2000 – 2004 byl vývoj tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb pozitivní s rostoucí tendencí. Nejvyšší nárůst celkových tržeb vykázaly průmyslové podniky (se 100 a více zaměstnanci) v roce 2004, proti předchozímu roku vzrostly o 18,5% na 127 738 788 tis. Kč (běžné ceny). Průměrné tempo růstu v období 2000 – 2004 dosáhlo hodnoty 9,9%. Proti roku 2000 vzrostly tržby o 45,8% a tento nárůst je čtvrtý nejvyšší v ČR. Podíl tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy tvořil 93,8% celkových tržeb v roce 2004. Hodnoty podílu se pohybovaly v hodnoceném období mezi 93,8% až 95,4%. Celkový objem tržeb průmyslové povahy regionu se v letech 2000 – 2003 podílel 5,6%, v roce 2004 podíl vzrostl na 5,8% všech tržeb v průmyslu ČR. Porovnáme-li jednotlivá průmyslová odvětví v regionu pak poměrně významný podíl na celkovém objemu tržeb průmyslové povahy dlouhodobě vykazuje průmysl výroby elektrických a optických přístrojů, který v roce 2004 vytvořil čtvrtinu všech tržeb (26,9%). Důležité místo představuje i průmysl potravinářský, jehož podíl byl v uvedeném roce 16,5%. Vhodnějším hodnotícím ukazatelem je objem tržeb průmyslové povahy vytvořený jedním zaměstnancem. Ukazatel dosáhl v roce 2004 v plzeňském regionu hodnoty 2 070 tis. Kč, tj. 7.místo mezi regiony. Nejvyšší hodnoty vykazuje dlouhodobě Středočeský kraj, jehož hodnota v roce 2004 činila 3 924 tis. Kč.

Tab. 5.4.1 Tržby z průmyslové činnosti podle odvětví v průmyslu¹⁾

	v mil. Kč (běžné ceny)						Změna v %	
	2000	2001	2002	2003	2004	2004/ 2000	průměrná roční	
	Průmysl celkem	83 563	91 308	93 240	99 335	119 781	43,3	9,4
v tom:								
těžba nerostných surovin	i.d.	i.d.	653 704	650 117	545 319	.	.	
z toho:								
těžba ostatních nerostných surovin	i.d.	i.d.	654	650	545	.	.	
zpracovatelský průmysl	74 088	80 949	82 389	88 849	108 029	45,8	9,9	
z toho:								
výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků	14 461	15 438	16 577	19 568	19 784	36,8	8,1	
výroba textilií, textilních a oděvních výrobků	5 160	5 239	422	388	340	-93,4	-49,3	
výroba usní a výrobků z usní	i.d.	i.d.	i.d.	-	-	-	-	
zpracování dřeva, výroba dřevěných výrobků	3 332	3 166	3 328	3 771	4 335	30,1	6,8	
výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru	900	983	845	1 141	1 195	32,7	7,3	
výroba pryžových a plastických výrobků	4 022	4 782	7 725	9 101	11 344	182,0	29,6	
výroba ostat. nekovových minerál. výrobků	7 167	7 358	7 670	7 882	9 151	27,7	6,3	
výroba základ. kovů, hut. a kovodělných výrobků	8 651	10 337	10 117	7 995	9 009	4,1	1,1	
výroba a opravy strojů a zařízení jinde neuved.	6 551	6 206	5 934	5 942	7 319	11,7	2,8	
výroba elektrických a optic. přístrojů a zařízení	17 417	20 197	19 732	21 300	32 181	84,8	16,6	
výroba dopravních prostředků a zařízení	3 183	3 926	7 143	9 842	11 344	256,4	37,4	
zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	2 260	2 443	2 001	1 390	1 423	-37,0	-10,9	
výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	9 256	10 119	10 197	9 836	11 207	21,1	4,9	

¹⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Ekonomický vývoj

Průmysl nabízel v roce 2004 v regionu více jak 57 tisíc pracovních příležitostí, přitom byl vývoj zaměstnanosti v hodnoceném období proměnlivý. V roce 2000 pracovalo v průmyslu téměř 55 tisíc zaměstnanců, v následujícím roce byl zaznamenán propad, v dalším roce počty zaměstnanců opět vzrostly na téměř stejný počet jako v roce 2000 a v roce 2003 došlo opět k poklesu počtu cca o 1 000 zaměstnanců. Celorepublikový trend ukazuje na trvalý pokles počtu zaměstnanců v průmyslu. V období let 2003 až 2004 došlo pouze v pěti krajích k nárůstu počtu zaměstnanců v průmyslu, přitom právě nejvíce v plzeňském regionu o 7,5%. Z hlediska jednotlivých odvětví není situace v regionu vždy příznivá. Nejvýraznější propad v propouštění počtu zaměstnanců zaznamenal textilní průmysl, kde se počty zaměstnanců trvale snižují. Zatímco v roce 2000 pracovalo v tomto odvětví téměř tři tisíce zaměstnanců, především žen, pak v roce 2004 se počty snížily na 673 – index 23,9. Trend v postupném snižování počtu zaměstnanců v textilním průmyslu je celorepublikový. Důvod je jediný, dovoz levného zboží z asijských států. Naopak jsou v kraji odvětví, kde se počet zaměstnanců proti roku 2000 více jak zdvojnásobil. Patří mezi ně průmysl výroby pryžových a plastových výrobků a výroba dopravních prostředků.

Průměrná hrubá měsíční mzda na 1 zaměstnance dosáhla v průmyslových organizacích v roce 2004 v kraji výše 18 175 Kč a proti roku 2000 vzrostla o 29,0%. Nárůst mezd vykázala všechna odvětví mimo textilní průmysl, kde došlo proti roku 2000 k výraznému poklesu téměř o čtvrtinu na 10 766 Kč. V uvedeném odvětví v roce 2004 dosáhly mzdy nejnižší výše, přitom ještě v roce 2000 byly srovnatelné s výší mezd v ostatních odvětvích. Nejvyšší mzdy je trvale dosahováno v odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (22 784 Kč v roce 2004) a ve výrobě potravinářských a tabákových výrobků (22 078 Kč v roce 2004). Průměrné roční tempo růstu mezd v letech 2000 až 2004 činilo v kraji 6,6%. V meziročním hodnocení byl nejvyšší nárůst v letech 2000 až 2001 (8,6%), v následujících letech již nebyl nárůst tak výrazný, pohyboval se mezi 5,6% až 6,3%. V porovnání s ostatními kraji se vyšší průměrné mzdy řadíme na 5. místo, přičemž průměrná mzda v ČR v roce 2004 byla 18 145 Kč. Výše mezd v jednotlivých krajích je rozdílná, zatímco zaměstnanci v Olomoucké kraji pobírali v roce 2004 v průměru 15 793 Kč, pak v Hl. městě Praha byla průměrná mzda o 7 345 Kč vyšší. V Hl. městě Praha je nejen dlouhodobě vykazována nejvyšší mzda, ale i v letech 2000 až 2004 došlo k nejvyššímu nárůstu – o 34%. Z hlediska odvětví je dosahováno v ČR nejvyšší průměrné hrubé mzdy v odvětví výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody (23 234 Kč v roce 2004). V uvedeném odvětví vzrostly mzdy oproti roku 2000 nejvíce, o téměř třetinu (o 32,7%).

Pohlédneme-li na mzdy v regionech pomocí relativní charakteristiky variability dojdeme k závěru, že variační koeficient dosáhl v roce 2004 hodnoty 0,11 tedy se jedná o poměrně rovnoměrný soubor. Vyloučíme-li Hl. město Prahu s nejvyšší průměrnou mzdou (23 126 Kč v roce 2004), pak hodnota variačního koeficientu se zlepšil na 0,08.

Podniky s 20 a více zaměstnanci, které sídlí v Plzeňském kraji nezaujímají ve spotřebě pevných paliv mezi kraji přední místo. Největší množství v tunách vykazují ve spotřebě u skupiny hnědé uhlí a lignit. Podíl z ČR se v letech 2000 až 2004 pohyboval mezi 2,7% v roce 2000 až 3,4% v roce 2001. U plyných paliv tj. zemního plynu se podíly pohybují do 6%. U propan butanu docházelo ke značným výkyvům, maximální spotřeba v celkové výši 11 260 tun byla vykazována v roce 2001, podíl z ČR činil 20,2%. V roce 2004 dosáhl podíl vyšší hodnoty 20,5%, ale spotřeba v kraji byla oproti roku 2001 téměř o třetinu nižší. Z celorepublikového pohledu spotřeba propan-butanu trvale klesá, proti roku 2000 klesla v roce 2004 o více jak dvě třetiny. U kapalných paliv klesla v kraji spotřeba u všech sledovaných druhů paliv vyjma nafty, kde došlo oproti roku 2000 k nárůstu o 8,5% na 81,4 tis. tun. V České republice klesá od roku 2001 spotřeba černého uhlí, spotřeba hnědého uhlí kolísala mezi 44 a 45 mil. tun, ve spotřebě koksu docházelo v průběhu let 2000 až 2004 k mírným výkyvům (rok 2001 - 3,7 mil. tun). U plyných paliv, zejména u zemního plynu rostla spotřeba až do roku 2003, v roce následujícím došlo k poklesu o 17,2% na 5 696 mil.m³. Jedním z důvodů poklesu spotřeby mohou být neustále narůstající ceny. Z kapalných paliv poklesla proti roku 2000 celorepublikově spotřeba lehkých topných olejů o 20%, středních a těžkých olejů a benzínu o 14%. U nafty byla maximální spotřeba v Česku vykazována v roce 2000 (2,1 mil. tun), v roce 2001 došlo k poklesu o cca 40% a v následujících třech letech se spotřeba opět zvyšovala. Spotřeba elektrické energie se od roku 2000 v ČR každoročně zvyšovala na 43 556 tis. MWH v roce 2004 (index oproti roku 2000 – 115,0%).

Spotřeba paliv vykazovaná podle sídla podniku v kraji a místa spotřeby je v krajích odlišná. Při změně způsobu vykazování lze vidět úzkou vazbu mezi podniky ve Středočeském kraji a Hl. městě Praha. Řada podniků sice sídlí v Hl. městě Praha, ale závody či pobočky pracovišť působí ve Středočeském kraji. Spotřeba paliv vykazovaná podle místa spotřeby je výrazně nižší v Hl. městě Praha než ve Středočeském kraji, u vykazovaných dat podle sídla podniku je tomu naopak.

Tab. 5.4.2 Průměrný evidenční počet zaměstnanců a průměrná hrubá měsíční mzda podle odvětví v průmyslu¹⁾

	Průměrný evidenční počet zaměstnanců (fyz. osoby)			Průměrná hrubá měsíční mzda (Kč)		
	2000	2004	index 2004/2000	2000	2004	index 2004/2000
Průmysl celkem	54 896	57 875	105,4	14 092	18 175	129,0
v tom:						
těžba nerostných surovin	i.d.	477	.	i.d.	18 381	.
z toho:						
těžba ostatních nerostných surovin	i.d.	477	.	i.d.	18 381	.
zpracovatelský průmysl	50 736	54 472	107,4	13 840	17 925	129,5
z toho:						
výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků	6 070	5 629	92,7	15 607	22 087	141,5
výroba textilií, textilních a oděvních výrobků	2 817	673	23,9	14 297	10 766	75,3
výroba usní a výrobků z usní	i.d.	-	.	i.d.	-	-
zpracování dřeva, výroba dřevěných výrobků	1 605	1 541	96,0	13 804	17 634	127,7
výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru	849	1 077	126,9	11 650	15 752	135,2
výroba pryžových a plastických výrobků	2 769	6 317	228,1	12 744	17 136	134,5
výroba ostat. nekovových minerál. výrobků	4 584	4 803	104,8	15 395	20 634	134,0
výroba základ. kovů, hut. a kovárenských výrobků	7 071	6 307	89,2	14 763	19 817	134,2
výroba a opravy strojů a zařízení jinde neuved.	7 225	5 100	70,6	14 673	19 822	135,1
výroba elektrických a optic. přístrojů a zařízení	13 133	15 582	118,6	12 214	15 381	125,9
výroba dopravních prostředků a zařízení	2 505	6 149	245,5	13 699	17 774	129,7
zpracovatelský průmysl jinde neuvedený	1 701	1 069	62,8	10 985	13 476	122,7
výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	3 838	2 927	76,3	17 334	22 784	131,4

¹⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

5.5. Stavebnictví

Jedním z význačných ekonomických odvětví národního hospodářství je **stavebnictví**, jehož pozitivní trend vývoje vystřídal nepříliš příznivou situaci ve 2. polovině 90. let.

V Plzeňském kraji provádí svoji stavební činnost 142 stavebních organizací (s 20 a více zaměstnanci a se sídlem v kraji). Objem **stavebních prací podle dodavatelských smluv** těchto organizací dosáhl v roce 2004 téměř 11 805 mil. Kč (v běžných cenách) a na celkovém objemu stavebních prací v celé České republice se podílí 4%. Sledujeme-li v retrospektivě vývoj stavebních prací podle dodavatelských smluv a podle sídla podniku od roku 2000 je patrné, že objem těchto stavebních prací stále a výrazně roste. Od počátku sledovaného období vzrostl již o 70,1% a během sledovaného období ročně v průměru o 14,2%.

Z **celkového objemu stavebních prací** 11 805 mil. Kč tvořily podstatnou část práce prováděné **v tuzemsku** (99,7%). Podle druhu prováděných prací největší část byla postavena v roce 2004 při stavebních pracích v **nové výstavbě, rekonstrukci a modernizaci** (73,8%) a na **opravách a v údržbě** (17,8%). V rámci České republiky zaujímá v roce 2004 Plzeňský kraj 13. místo v podílu nové výstavby, rekonstrukce a modernizace na celkovém objemu stavebních prací podle dodavatelských smluv v tuzemsku. Nejvyšší podíl dosahuje Jihomoravský kraj a naopak nejnižší kraj Ústecký. Svoji dosaženou hodnotou podílu 73,8% je region značně pod republikovým průměrem (o 11,8 procentních bodů).

Vývojový trend struktury stavebních prací v nové výstavbě, rekonstrukcích a modernizacích ukazuje na pokles zastoupení tohoto druhu stavebních prací o 5,7 procentních bodů. Vývoj ukazatele podílu stavebních prací při opravách a údržbách na celkovém objemu má proměnlivý charakter (střídavě po rocích klesá a stoupá). Proti roku 2000 došlo ke snížení o 2,6 procentních bodů. Nárůst vykazuje též ukazatel ostatní stavební práce podle dodavatelských smluv a to o 8,3 procentních bodů. Jedná se např. o geologický průzkum, demolice apod..

Tab. 5.5.1 Stavební práce

	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %	
						2004/ 2000	průměrná roční
Průměrný počet vykazujících podniků ¹⁾	131	135	131	135	142	8,4	2,0
Stavební práce podle dodavatelských smluv podle sídla podniku celkem (mil. Kč b. c.)	6 939	7 939	8 948	10 057	11 805	70,1	14,2
z toho v tuzemsku	6 919	7 917	8 924	10 048	11 775	70,2	14,2
Struktura stavebních prací podle dodavatelských smluv v tuzemsku (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	x	x
nová výstavba, rekonstrukce a modernizace	79,5	79,7	71,6	71,4	73,8	³⁾ -5,7	x
opravy a údržba	20,4	16,1	18,4	21,7	17,8	³⁾ -2,6	x
ostatní práce	0,1	4,2	10,0	6,9	8,4	³⁾ 8,3	x
Stavební práce podle dodavatelských smluv v tuzemsku podle místa stavby ²⁾ (mil. Kč b. c.)	9 761	10 152	13 117	16 379	20 574	110,8	20,5
Poměr stavebních prací v tuzemsku podle místa stavby ke stavebním pracem v tuzemsku podle sídla podniku (%)	141,1	128,2	147,0	163,0	174,7	³⁾ 33,6	x

¹⁾ stavební podniky s 20 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

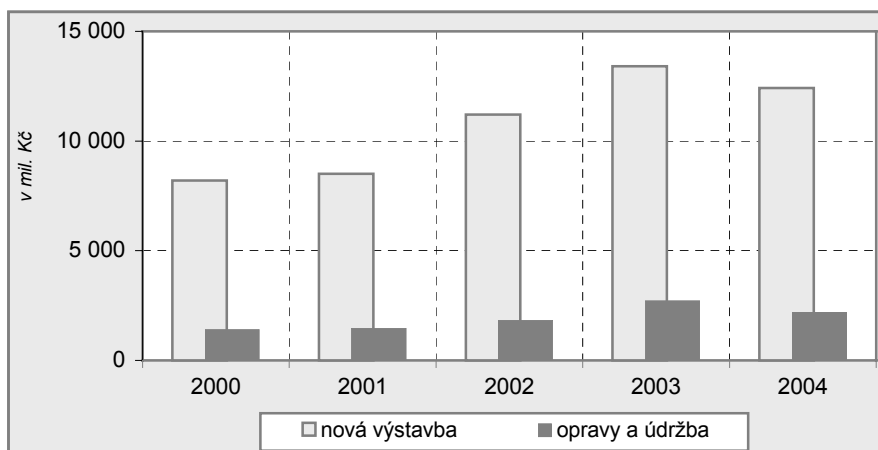
²⁾ stavební práce realizované na stavbách v okresech kraje (z podkladů MPO)

³⁾ rozdíl 2004 - 2000 v bodech

Stavební práce podle dodavatelských smluv prováděné v nové výstavbě, rekonstrukci či modernizaci ve své struktuře zahrnují v Plzeňském kraji v roce 2004 zejména 34% inženýrských staveb (dálnice, tunely, mosty apod.), 28% staveb pro bydlení (obytné budovy jedno a více bytové) a 26% nebytových výrobních budov (garáže, sklady, průmyslové budovy aj.). Ve srovnání s vývojem od roku 2000 došlo ve struktuře stavebních prací v tuzemsku ke změnám a to ve prospěch **bytových budov** (zastoupení v roce 2000 bylo 19%) a **inženýrských staveb** (v roce 2000 byly tyto stavby v celku zastoupeny 29%). **Nebytové stavby výrobní** mají strukturu ve sledovaném období bez výraznějších změn. Pouze **nebytové stavby nevýrobní** ve struktuře celkových stavebních pracích klesly z 23% v roce 2000 na 11% v roce 2004.

Graf 19 - Stavební práce v tuzemsku podle místa stavby

Zdroj: MPO

Podle místa stavby byly v Plzeňském kraji, podle údajů rezortního ročního výkazu ministerstva průmyslu a obchodu Stav (MPO), v roce 2004 realizovány stavební práce za 20,6 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2000 to znamenalo zvýšení o 110,8%. Průměrné roční tempo růstu se pohybovalo kolem 20%. Ve struktuře stavebních prací se jedná převážně o inženýrské stavby a stavební práce ostatní. Oba tyto druhy stavebních prací úzce souvisí s dokončením výstavby dálnice a výstavbou a dostavbou dálničních přívaděčů. V relaci se zvýšením stavebních prací podle místa stavby se zvyšoval i **poměr** stavebních prací v tuzemsku podle **místa stavby** k stavebním pracím podle **sídla podniku** (o 33,6 procentních bodů).

Ekonomický vývoj

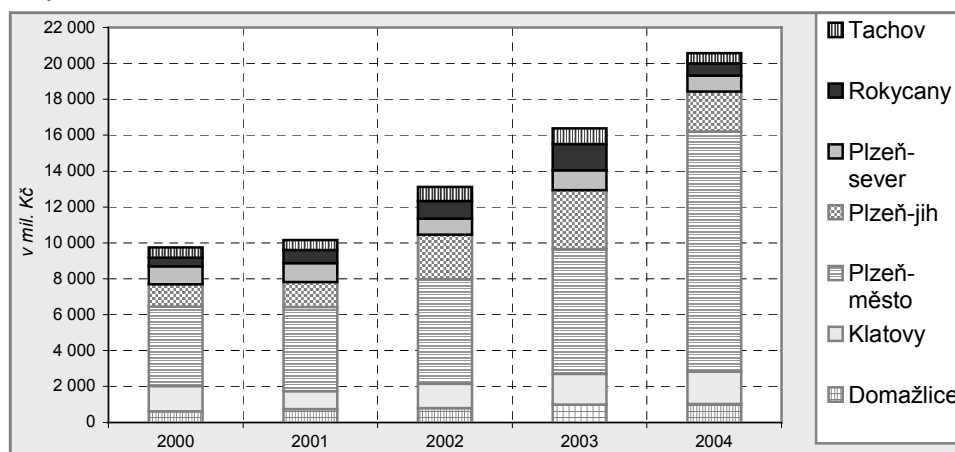
Tab. 5.5.2 Stavební práce podle dodavatelských smluv podle okresů

	v mil. Kč (běžné ceny)									
	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %		Struktura v %		
						2004/ 2000	průměrná roční	2000	2004	
Plzeňský kraj	6 939	7 939	8 948	10 057	11 805	70,1	14,2	100,0	100,0	
Domažlice	375	433	468	433	596	58,9	12,3	5,4	5,0	
Klatovy	1 035	978	1 084	1 359	1 660	60,4	12,5	14,9	14,1	
Plzeň-město	4 109	4 815	4 896	5 606	6 736	63,9	13,2	59,2	57,1	
Plzeň-jih	806	1 049	1 669	1 657	1 966	143,9	25,0	11,6	16,7	
Plzeň-sever	191	243	250	357	510	167,0	27,8	2,8	4,3	
Rokycany	269	271	406	476	198	-26,4	-7,4	3,9	1,7	
Tachov	154	150	175	169	139	-9,7	-2,5	2,2	1,2	

V **meziokresním** srovnání nejvýraznější podíl na celkovém objemu stavebních prací podle dodavatelských smluv v roce 2004 měly v Plzeňském regionu podniky v okrese Plzeň-město (57,1%). Další významné zastoupení mají okresy Klatovy a Plzeň-jih, který ve srovnání s rokem 2000 zvýšil objem stavební výroby o téměř 144%. Největší nárůst stavebních prací zaznamenal okres Plzeň-sever (o 167%). Průměrná roční tempa růstu se pohybovala u obou okresů v intervalu 25 až 27%.

Graf 20 - Stavební práce v tuzemsku podle okresu místa stavby

Zdroj: MPO

Z celkového objemu realizovaných stavebních prací podle místa stavby ve výši 20,6 mld. Kč připadá v Plzeňském kraji největší podíl na okres Plzeň-město (65,1%), Plzeň-jih a Klatovy. Tento vývojový trend přetrvává od roku 2000.

Tab. 5.5.3 Zaměstnanost a mzdy ve stavebnictví

	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %	
						2004/ 2000	průměrná roční
Průměrný evidenční počet zaměstnanců (fyz. osoby)	7 370	7 680	7 574	7 585	7 883	7,0	1,7
z toho dělníci na stavebních pracích	5 451	5 597	5 429	5 477	5 699	4,5	1,1
Průměrný evidenční počet zaměstnanců na 1 podnik	56	57	58	56	56	0,0	0,0
Průměrná hrubá měsíční mzda 1 zaměstnance (Kč)	13 152	14 211	14 900	15 654	16 923	28,7	6,5
Produktivita práce ze stavebních prací podle dodavatelských smluv (tis. Kč b. c.)	942	1 034	1 181	1 326	1 497	58,9	12,3

¹⁾ rozdíl 2004 - 2000

Ekonomický vývoj

V podnicích se stavební výrobou bylo **zaměstnáno** v roce 2004 v Plzeňském kraji 7,9 tis. **osob** (tj. o 7% více než v roce 2000), průměrné tempo růstu od roku dosahovalo cca 2%. **Počet manuálně pracujících** ve stavebnictví vzrostl v regionu od roku 2000 o 4,5%, což ukazuje nepatrný nárůst. Od roku 2000 se nezměnil ani relativní ukazatel **průměrného evidenčního počtu zaměstnanců na jeden podnik** (56 osob/1 podnik). V rámci regionu tento průměr výrazně převyšuje situace v okresech Klatovy (85 osob/1 podnik) a Plzeň-jih (67 osob/1 podnik), nejnižší hodnoty dosahuje Plzeň-sever (33 osob/1 podnik). V rámci České republiky se Plzeňský kraj spolu s krajem Jihočeským dělí o 8. a 9.místo a pohybuje se pod republikovým průměrem (66 osob/1 podnik).

Průměrná hrubá nominální mzda ve stavebnictví dosáhla v roce 2004 v Plzeňském kraji 16 923 Kč a byla tak o 29% (3 771 Kč) vyšší než v roce 2000. V mezikrajském srovnání se region řadí na 4. místo v České republice (průměr v ČR je 18 125 Kč).

Příznivý vývoj lze zaznamenat i u **produktivity práce ze stavebních prací** podle dodavatelských smluv (1,5 mil. Kč), která od roku 2000 vzrostla o cca 59%. Výrazný podíl na dosažení této hodnoty v rámci kraje mají okresy Klatovy (1,64 mil. Kč), Plzeň-město (1,56 mil. Kč), Plzeň-sever (1,83 mil. Kč) a Rokycany (1,12 mil. Kč). Nejnižší produktivitu práce zaznamenal okres Tachov (0,77 mil. Kč). Z republikového pohledu zaujímá Plzeňský region 6. místo.

Stavební úřady Plzeňského kraje v roce 2004 vydaly celkem 10 421 **stavebních povolení**, což je o 145 (7,5%) méně než v roce 2000.

Tab. 5.5.4 Vydaná stavební povolení

	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %	
						2004/ 2000	průměrná roční
Vydaná stavební povolení celkem	11 541	10 173	9 852	10 276	10 421	-9,7	-2,5
v tom na stavby (%):							
budovy	39,0	43,5	46,2	50,0	49,7 ¹⁾	10,7	x
v tom:							
bytové	20,5	24,4	25,0	28,7	27,6 ¹⁾	7,1	x
nebytové	18,5	19,1	21,3	21,3	22,1 ¹⁾	3,6	x
na ochranu životního prostředí	35,1	32,1	31,4	25,5	26,1 ¹⁾	-9,0	x
ostatní	25,9	24,4	22,4	24,5	24,1 ¹⁾	-1,8	x
Meziroční změna počtu vydaných stavebních povolení (%)	10,1	-11,9	-3,2	4,3	1,4	x	x
Orientační hodnota staveb, na něž byla vydaná stavební povolení							
celkem (mil. Kč)	11 575	13 125	12 969	14 236	15 788	36,4	8,1
na 1 stavební povolení (tis. Kč)	1 003	1 290	1 316	1 385	1 515	51,0	10,9

¹⁾ rozdíl 2004 - 2000 v bodech

Ve **struktuře vydaných stavebních povolení**, i když vývojový trend je mírně klesající, nejvyšší podíl (49%) mají vydaná stavební povolení na budovy (zejména bytové) a dále stavby na ochranu životního prostředí. Hodnotíme-li vývoj od roku 2000, přestože výrazně poklesl počet vydaných povolení environmentálního charakteru (o 9 procentních bodů) do roku 2004, ve struktuře vydaných stavebních povolení se začíná projevovat příznivější trend. Oproti roku 2003 se podíl stavebních povolení na environmentální účely zvyšuje o cca 1 procentní bod.

Z hlediska ekonomického vývoje a zhodnocení vydávaných stavebních povolení v roce 2004 výrazně vzrostla **orientační hodnota staveb** (o 4 213 mil. Kč tj. 36%) proti roku 2000. Současně s tím vzrostla i průměrná hodnota na 1 stavební povolení z 1 003 tis.Kč v roce 2000 na 1 515 tis .Kč v roce 2004 (tj. o 51%). Tato situace do jisté míry zachycuje vliv růstu cen stavebních prací a vydávání stavebních povolení na objemově významné a také finančně náročné stavby (např. dopravní infrastruktury). Na celkovém počtu vydaných stavebních povolení v České republice se Plzeňský kraj podílí cca 7%.

Tab. 5.5.5 Ceny vybraných druhů nemovitostí

Zdroj: Ministerstvo financí

	Průměr let 2002 - 2004			
	rodinné domy	byty	bytové domy	garáže
Počet převodů celkem	2 477	1 314	70	980
v tom ve velikostních skupinách obcí podle počtu obyvatel (%):				
do 1 999	63,8	14,5	42,9	24,3
2 000 - 9 999	27,6	33,5	38,6	35,6
10 000 - 49 999	7,1	23,1	10,0	29,2
50 000 a více	1,6	28,9	8,6	10,9
Průměrná kupní cena (Kč/m³)	1 111	¹⁾ 8 724	704	1 412
v tom ve velikostních skupinách obcí podle počtu obyvatel:				
do 1 999	983	¹⁾ 4 873	588	1 121
2 000 - 9 999	1 238	¹⁾ 6 444	824	1 336
10 000 - 49 999	1 413	¹⁾ 8 820	750	1 577
50 000 a více	2 719	¹⁾ 13 213	694	1 865
Průměrná velikost (m ³)	673	²⁾ 63	2 330	73
Průměrné opotřebení (%)	67,6	31,8	55,3	35,5

¹⁾ v Kč/m²

²⁾ v m²

Údaje o cenách vybraných druhů nemovitostí jsou čerpány z databáze Ministerstva financí ČR, která je tvořena z přiznání k dani z převodu nemovitostí. Databáze celoplošně postihuje transakce na trhu nemovitostí a vychází z reálných (přiznaných) cen. V členění podle jednotlivých druhů stavebních objektů je počet převodů nejvyšší u rodinných domů (z toho 63,8% u obcí do 2 tis. obyvatel) a bytů (33,5% u obcí 2 až 10 tis. obyvatel). Z hlediska výše průměrné kupní ceny je nejnižší hodnota u rodinných domů v obcích do 2 tis. obyvatel (983 Kč/m³). Nejvyšší průměrná kupní cena se projevuje u rodinných domů v Plzni. Tvoří téměř trojnásobek kupní ceny v obcích do 2 tis. obyvatel.

V republikovém srovnání se řadí Plzeňský kraj průměrnou kupní cenou u bytových objektů na jedno z nejnižších míst, v průměrné kupní ceně bytů a garáží se pohybuje kolem středu (6.-7. místo).

5.6. Doprava

Poloha Plzeňského kraje na trase Praha – Norimberk umožňuje dobré strategické dopravní propojení tržů východní a západní Evropy. Hlavní silniční tahy včetně dálnice mají tranzitní charakter. Z hlediska současné dopravní dostupnosti je kladen velký důraz na dokončení výstavby dálnice D5 a jejích přivaděčů jako jeden z předpokladů připojení České republiky na evropskou dálniční síť. Dálnice D5 neznámá jen přímé spojení s Evropou, ale lokality při ní vytvářejí i optimální podmínky pro rozvoj investičních aktivit (zahraničních i domácích). Stejně tak železnice, jejíž modernizace by měla přispět k vytvoření mezinárodního koridoru a kvalitně tak spojit Prahu se západní Evropou.

Silniční síť (bez dálnice D5) je v Plzeňském kraji tvořena 5 016 km silnic, z toho 411 km (tj. 8,2%) tvoří silnice I.třídy a 91,8% třídy II. a III.. Ve srovnání s rokem 2000 délka silnic I.třídy nepatrně vzrostla (0,7%), stejně tak i délka komunikací II. a III. třídy (nárůst max. do 1%).

Dálnice D5 (v provozu 106 km) prochází pěti okresy Plzeňského kraje (Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov) a představuje významnou dopravní strategickou spojnicí. Největší podíl z celkové dokončené délky se nachází v okrese Tachov (42,5%).

5.6.1. Délka silnic a dálnic a dopravní prostředky

Zdroj: Ročenka dopravy MDČR

	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000
Délka silnic a dálnic (km)	5 096	5 094	5 096	5 096	5 122	100,5
z toho:						
silnice 1. třídy	408	407	407	407	411	100,7
rychlostní komunikace	3	3	-	-	-	x
dálnice v provozu	88	88	89	89	106	121,0
Dopravní prostředky						
motocykly	52 158	51 733	52 490	50 595	50 639	97,1
osobní automobily	209 313	214 740	221 973	223 894	230 238	110,0
nákladní vozidla	16 266	17 375	18 478	19 288	20 770	127,7
silniční tahače	1 426	1 558	1 608	1 458	1 437	100,8
návěsy	1 912	2 021	2 138	1 627	1 654	86,5
autobusy	957	935	1 102	1 060	1 039	108,6

Hlavní silniční tahy křižují krajské město Plzeň a spojují je se sousedními kraji i SRN. Jedná se o tyto **kommunikace I. třídy**

- 19 **Plzeň-Rožmitál** pod Třemšínem - Tábor-Pelhřimov
- 20 Karlovy Vary-Toužim-**Plzeň**-Písek - České Budějovice
- 26 **Plzeň-Horšovský Týn-Draženov** - Furth im Wald (SRN)
- 27 Teplice-Most-Žatec-**Plzeň-Klatovy** - Železná Ruda.

Mimo to vedou Plzeňským krajem další dva silniční tahy mimo Plzeň a to

- 21 Františkovy Lázně – Cheb - Mariánské Lázně - **Planá-exit 128 D5** (u Boru u Tachova)
- 22 **Domažlice-Kdyně-Klatovy**-Strakonice - České Budějovice

V **mezikrajském srovnání** a při využití relativních ukazatelů délky silnic (včetně dálnice) k rozloze území či na 1 000 obyvatel středního stavu docházíme k následujícím výsledkům. V ukazateli **délka komunikace na 1 km²** rozlohy kraje dosahuje Plzeňský region 7. místo (0,68 km na 1 km²) a dostává se tak pod republikový průměr 0,70 km na 1 km². Největší hodnotu ukazatele dosahuje kraj Středočeský (0,87 km/1 km²) a nejnižší Hl.m.Praha (0,15 km/1 km²). Jiná situace nastává v ukazateli **délky komunikací vztažené k 1000 obyvatelům středního stavu**. Plzeňský kraj v mezikrajském srovnání zaujímá (s 9,33 km na 1000 obyv.) 12. místo před krajem Jihočeským a Vysočinou. Hodnota kraje se pohybuje výrazně nad hodnotou republikového průměru (5,44 km/1000 obyv.). Nejnižší hodnotu dosahuje opět Hl.m.Praha.

V retrospektivním pohledu v počtu **dopravních prostředků** je situace podle jejich struktury poněkud odlišná. Zatímco počet osobních (+10%), nákladních (+27,7%) vozidel a autobusů (+8,6%) rostl, počet motocyklů (-2,9%) a návěsů (-13,5%) klesá. Množství silničních tahačů se téměř nemění.

Porovnáme-li vývojový trend v jednotlivých krajích podle struktury dopravních prostředků je Plzeňský kraj na posledních místech s nejnižším podílem růstu. Přestože se nárůst u nákladních automobilů v regionu téměř 30% zdá dosti vysoký, je pod republikovým průměrem a kraj tak zaujímá 13. místo v České republice. Z výsledků při použití charakteristik míry variability pro vývojové trendy krajů ve sledovaném období vyplývá, závěr, že hodnocení z hlediska dosaženého nárůstu není směrodatné, neboť variační rozpětí je a variační koeficient vypovídá o značné homogenitě trendů v jednotlivých hodnocených souborech podle struktury dopravních prostředků.

5.6.2. Výkony silniční nákladní a autobusové dopravy

Zdroj: Ročenka dopravy MDČR

	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000
Vývoz zboží z kraje (tis. tun)	3 676,7	4 296,7	5 072,6	3 975,1	4 703,5	127,9
Dovoz zboží do kraje (tis. tun)	3 662,2	3 484,5	4 984,1	3 811,0	3 964,8	108,3
Přeprava zboží v rámci kraje (tis. tun)	29 561,1	26 155,1	28 032,9	23 952,3	32 512,9	110,0
Přeprava cestujících v rámci kraje (tis. osob)	17 639	19 730	16 593	18 608	15 310	86,8
Počet autobusových spojů v rámci kraje	16 851	16 942	17 742	17 742	17 739	105,3
z toho:						
pracovní den	13 750	13 777	14 436	14 436	14 509	105,5
sobota	1 325	1 371	1 428	1 428	1 371	103,5
neděle a svátky	1 776	1 794	1 878	1 878	1 859	104,7

U **výkonů silniční nákladní dopravy** z krajského pohledu bylo celé sledované období kladné saldo (vývoz převažoval nad dovozem) se značnými výkyvy. Vývoz rostl od roku 2000 až do roku 2002, kdy dosáhl maxima. V roce 2003 klesl o 21,3% proti roku 2002 a v následujícím roce 2004 dosáhl opět hodnoty 4 703,5 tis.t, což znamená nárůst od počátku sledovaného období o 27,9%. V relacích s vývozem probíhal i dovoz. Přeprava zboží v rámci kraje se zvýšila o 10%.

Od roku 2000 stoupl **počet autobusových spojů** v rámci kraje o 5,3% a to jak v pracovních dnech, tak i ve dnech pracovního volna a klidu. Přesto však klesá **počet přepravovaných osob** v rámci kraje a to výrazně o 13,2%. Z propočtu relativního ukazatele počtu přepravených na 1 spoj je patrné, že trend tohoto ukazatele je klesající.

Ke zkvalitnění přepravy v rámci regionu se od roku 2002 uplatňuje nový systém „Integrované dopravy Plzeňska“ kombinující dopravu železniční s regionálními linkami a autobusy MHD. Rozšiřováním tohoto dopravního systému se zlepšil dopravní dostupnost.

Plzeňským regionem prochází 719 km **železničních tratí**, z toho je 237 km elektrizovaných. Nejvýznamnější železniční stanicí s charakterem mezinárodní je Praha – Plzeň - Cheb, která spojuje území české republiky se SRN. Tato trať by se v budoucnu měla stát 3. mezinárodním koridorem. Z dalších významných tratí jmenujme alespoň trať č.180 též s mezinárodním charakterem Plzeň – Domažlice - Č.Kubice (směr Mnichov-SRN), č.160 Plzeň - Žatec a trať č.190 Plzeň - Č.Budějovice. Z celkové provozní délky železničních tratí v České republice připadá na Plzeňský kraj 7,5%. S ohledem na vývojový trend délky železničních tratí v Plzeňském kraji se dá říci, že provozní délka železnic stagnuje, od roku 2000 došlo k nárůstu pouze o 1,6%. Od roku 2000 až do roku 2002 převažoval vývoz zboží z kraje nad dovozem do kraje, od roku 2002 se situace změnila a výrazně roste dovoz zboží po železnici do kraje. Proměnlivý vývoj má i přeprava zboží v rámci kraje. Počet vlakových spojů v rámci kraje stoupl o 6,4% a to zejména v pracovních dnech (8,4%).

Zkvalitňování a zefektivnění služeb veřejné dopravy by mělo přispět k vybudování sítě veřejné dopravy v Plzeňském kraji, která bude plně uspokojovat potřeby obyvatel regionu na odpovídající evropské úrovni.

5.7. Technická infrastruktura

Úroveň technické vybavenosti v Plzeňském kraji doznala mezi roky 2000 až 2004 určitých změn. Výrazně se zvýšilo podílové zastoupení obcí vybavených plynem ze sítě (o 16,3 procentní body na 44,8 % z úhrnu). Mírně vzrostl rovněž podíl obcí vybavených kanalizací s napojením na ČOV (o 3,4 na 31,3) a veřejným vodovodem (o 1,6 na 72,1).

V meziokresním porovnání technické vybavenosti je nutno vytnout specifikum okresu Plzeň – město, představujícího jedinou obec, a vykazujícího tudíž v základních sledovaných ukazatelích ve všech případech stoprocentní hodnoty.

Ve srovnání ostatních okresů měl nejvyšší vybavenost obcí kanalizací s napojením na ČOV Tachov (66,7%), nejnižší měly Rokycany (20,6%). Nejvíce obcí vybavených plynem ze sítě bylo v okrese Domažlice (57,9%), nejméně v Klatovech (35,1%). Nejvýraznější nárůst ve vybavení kanalizací s napojením na ČOV zaznamenaly obce okresu Plzeň – sever (o 9,3 procentní body na 34,7% z úhrnu). Vybavenost plynem ze sítě vzrostla nejvíce v okrese Domažlice (o 32,3 na 57,9).

Tab. 5.7.1 Technická infrastruktura podle okresů

	Podíl obcí vybavených (%)					
	kanalizací s napojením na ČOV			plynem ze sítě		
	2000	2004	rozdíl 2004 - 2000 v bodech	2000	2004	rozdíl 2004 - 2000 v bodech
Česká republika	29,9	34,5	4,6	48,7	60,7	12,0
Plzeňský kraj	27,9	31,3	3,4	28,5	44,8	16,3
Domažlice	20,9	25,6	4,7	25,6	57,9	32,3
Klatovy	25,5	.	.	21,4	35,1	13,7
Plzeň - město	100,0	100,0	0,0	100,0	100,0	0,0
Plzeň - jih	25,0	26,3	1,3	33,0	41,4	8,4
Plzeň - sever	25,4	34,7	9,3	27,5	52,0	24,5
Rokycany	20,6	20,6	0,0	32,4	36,8	4,4
Tachov	66,7	66,7	0,0	36,0	39,2	3,2

V oblasti zásobování vodou došlo v kraji k následujícím změnám. Délka vodovodní sítě se v průběhu sledovaného období zvýšila zhruba o třetinu (33,8%) na 3 396 km. Podíl obyvatelstva zásobovaného vodou z vodovodů se proti tomu nepatrně snížil, o 1,1% na 443 828 osob. Toto množství představovalo 80,8% obyvatelstva Plzeňského kraje. Snížil se rovněž objem vody vyrobené pro veřejnou potřebu (o 6,5% na 35 708 tis. m³) a vody fakturované celkem (o 2,6 % na 28 403 tis. m³). Voda pro domácnosti činila v roce 2004 z úhrnu fakturované vody celkem 61% a proti roku 2000 vzrostla o 1,3 procentního body. Podíl ztrát v trubní síti z vyrobené vody určené k realizaci klesl v roce 2004 proti roku 2000 o 1,2 procentní body na 17,9%.

Tab. 5.7.2 Vodovody

	Měřicí jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %	
							2004/ 2000	průměrná roční
Délka vodovodní sítě	km	2 539	2 647	2 852	2 985	3 396	33,8	7,5
Obyvatelé zásobovaní vodou z vodovodů	osoby	448 927	451 600	446 300	446 350	443 828	-1,1	-0,3
Podíl obyvatel zásobovaných vodou	%	81,4	81,6	81,2	81,3	80,8	¹⁾ -0,6	x
Voda vyrobená pro veřejnou potřebu	tis. m ³	38 207	37 941	35 723	37 120	35 708	-6,5	-1,7
Voda fakturovaná celkem	tis. m ³	29 159	28 393	27 829	28 974	28 403	-2,6	-0,7
z toho pro domácnosti	%	59,7	59,3	59,6	56,7	61,0	¹⁾ 1,3	x
Podíl ztrát v trubní síti (z vyrobené vody určené k realizaci)	%	19,1	20,9	19,1	18,7	17,9	¹⁾ -1,2	x

¹⁾ rozdíl 2004 - 2000 v bodech

Ve vybavenosti kanalizací došlo v Plzeňském kraji také k určitému vývoji. Délka kanalizační sítě za sledované období vzrostla o 79,9% na 1 914 km. Zároveň se zvýšil počet osob bydlících v domech napojených na kanalizaci, a to o 5,6% na 412 466. Toto množství činilo 75,1% z úhrnu obyvatelstva kraje, což bylo o 4,3 procentního bodu více než v počátečním roce. Objem odpadní vody vypouštěné do veřejné kanalizace za danou časovou řadu vzrostl o 1,4% na 31 768 tis. m³.

Tab. 5.7.3 Kanalizace

	Měřicí jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	Změna v %	
							2004/2000	průměrná roční
Délka kanalizační sítě	km	1 064	1 165	1 354	1 449	1 914	79,9	15,8
Obyvatelé bydlící v domech napojených na kanalizaci	osoby	390 716	392 500	419 730	419 750	412 466	5,6	1,4
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci	%	70,8	70,9	76,4	76,4	75,1 ¹⁾	4,3	x
Vypouštěné odpadní vody do veřejné kanalizace	tis. m ³	31 320	29 302	32 074	34 710	31 768	1,4	0,4

¹⁾ rozdíl 2004 - 2000 v bodech

5.8. Cestovní ruch

Plzeňský kraj je krajem s bohatou historií a nezapomenutelným folklórem, rázovitým krajem s obcemi, městy a městečky, s výstavními zámky a rozlehlými parky, se sakrálními stavbami, s hradními zříceninami, které patří ke klenotům naší historie a architektury, s divokými řekami a klidnými rybníky. Je to kraj melancholický s hlubokými lesy, horskými pastvinami, slatinami a tajemnými jezery. Kraj se svéráznými vesnicemi, s charakteristickou lidovou architekturou a s typickými vesnickými chalupami.

Dominantou tohoto kraje je krajská metropole Plzeň, významné kulturní, hospodářské a obchodní centrum s gotickým chrámem sv. Bartoloměje, s Velkou synagogou, s historickým podzemím a s patricijskými měšťanskými domy, zdobenými sgrafity Mikoláše Alše. Město s bohatou kulturní tradicí, jehož divadelní scénou prošlo mnoho významných osobností, které je neodmyslitelně spjato s postavkami malých kamarádů snad všech generací Špejbla a Hurvínka, ve kterém pobýval i Bedřich Smetana. K městu patří neodmyslitelně také zoologická a botanická zahrada, známá svými exponáty nejen u nás, ale i ve světě.

Na území Plzeňského kraje se rozkládá Chráněná krajinná oblast Šumava, která tvoří ochranné pásmo před Národním parkem Šumava, a která společně s Bavorským národním parkem a Národním parkem Šumava je lákavou turistickou nabídkou pro návštěvníky tohoto území. Ať už se jedná o cykloturistiku, pěší turistiku po naučných stezkách či zastavení v jednom z mnoha informačních středisek.

V Plzeňském kraji nalezneme i lázeňská zařízení. Lázeňské městečko Konstantinovy Lázně v okrese Tachov s léčivým Prusíkovým pramenem, s překrásným okolím, se zříceninou hradu Gutštejn a s malebným údolím říčky Hadovky a Úterského potoka.

Nelze zde vyjmenovat všechny zajímavosti a krásy Plzeňského kraje, který má, jak je patrné z tohoto zjednodušeného nástinu, velice dobré předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu.

V Plzni a Plzeňském kraji se pořádá také velké množství akcí, které mohou svoji atraktivitou přilákat řadu turistů na jedno či vícedenní výlety. V hudební a divadelní oblasti je to např. „Na ulici“ folkový, jazzový a divadelní festival v Plzni, koncerty v klášteře v Kladrubech, z ostatních např. Historický víkend v Plzni, Národopisné a Chodské slavnosti v Klenčí a Domažlicích a v neposlední řadě jmenujme Pivní slavnosti na nádvoří Plzeňského pivovaru.

V Plzeňském regionu jsou vhodné podmínky pro všechny druhy turistiky (pěší, cyklo, poznávací aj.), pro vodácký sport (nejznámější Berounka a horní tok Otavy) a pro zimní sport (zejména Šumava, Český les). V regionu se nalézá i dost atraktivních lokalit pro rekreační účely. Jedná se o pobyty v horských střediscích nebo i ve vnitrozemí (v okolí pamětihodností či vodních ploch), podle charakteru požadovaného rekreačního využití.

K využití služeb cestovního ruchu sloužilo v roce 2004 v regionu 426 hromadných ubytovacích zařízení. Z toho 37% zastoupení mají **penziony** a 21% **hotely**.

Ekonomický vývoj

V retrospektivě sledovaného období od roku 2000 do roku 2003 vzrostl počet hromadných ubytovacích zařízení o 11%. V roce 2004 však klesl na 426 zařízení (tj. proti roku 2003 o 7%). Podle jednotlivých druhů ubytovacích zařízení zaznamenaly za sledované období od roku 2000 do roku 2004 nárůst všechny typy zařízení (mimo hotely), některé i o 20% (kempy a chatové osady). V relaci s trendem počtu hromadných ubytovacích zařízení se vyvíjela i **lůžková kapacita** v nich (mimo hotelů, kde kapacita mírně vzrostla o necelé 1% a turistických ubytoven, kde lůžková kapacita klesla).

Z **meziokresního srovnání** nejvíce hromadných ubytovacích zařízení (dále jen HUZ) vykazuje okres Klatovy (zahrnuje rekreační oblast Šumavy). Podle lůžkové kapacity připadá na jedno zařízení v kraji 51,2 lůžek. Z porovnání tohoto relativního ukazatele v rámci kraje je zřejmé, že převládá kvalitativní stránka nad kvantitativní. Neboť, přestože okres Klatovy má 47% všech hromadných ubytovacích zařízení kraje, projevuje se zde nejnižší „lůžkovost“ (tj. počet lůžek na 1 hromadné ubytovací zařízení). Nejvyšší „lůžkovost“ v meziokresním srovnání dosáhly okresy Plzeň-sever a Rokycany (cca 68 lůžek/1 HUZ).

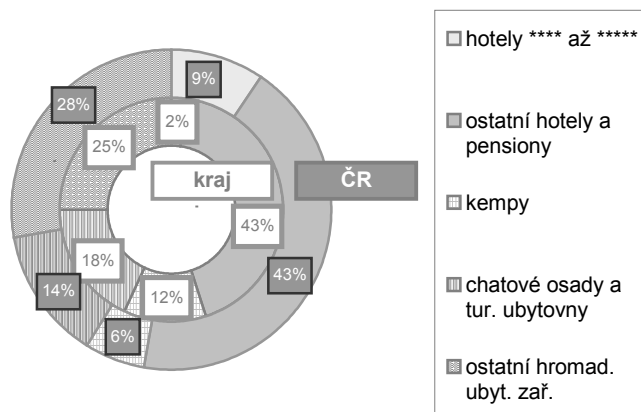
Tab. 5.8.1 Kapacita hromadných ubytovacích zařízení¹⁾

	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000
Ubytovací zařízení celkem	411	421	437	456	426	103,6
z toho:						
hotely	100	99	93	94	89	89,0
penziony	141	145	157	165	156	110,6
kempy	28	29	33	32	34	121,4
chatové osady	20	22	24	25	24	120,0
turistické ubytovny	41	43	47	45	41	100,0
Lůžka v ubytovacích zařízeních celkem	20 661	20 786	21 642	22 289	21 810	105,6
z toho:						
hotely	5 972	6 086	5 903	6 208	6 028	100,9
penziony	3 742	3 808	3 819	3 957	3 795	101,4
kempy	1 767	1 788	2 313	2 357	2 610	147,7
chatové osady	1 804	2 096	2 342	2 305	2 463	136,5
turistické ubytovny	1 681	1 711	1 746	1 553	1 470	87,4
Průměrná cena za ubytování (Kč)	241	250	247	255	270	112,0
Počet pracujících osob celkem	2 651	2 631	2 555	2 755	2 546	96,0

¹⁾ v letech 2000 - 2002 stav k 31.7., v letech 2003 - 2004 stav k 31.12.

K zajímavým výsledkům dochází v **mezikrajském** porovnání. Nejvyšší počet lůžek i pokojů na 1 HUZ připadá na Hl.m.Prahu (115,2 lůžek/1 HUZ, 52,5 pokojů/1 HUZ), což je důsledek ubytování hostů zejména v ubytovacích zařízeních hotelového typu, která tvoří 80% z celkového počtu zařízení HUZ v Hl.m.Praze. Nejnižší hodnoty v relativním ukazateli dosahuje Liberecký kraj. V přepočtu na 1 HUZ připadá v regionu 43,2 lůžek a 14,3 pokojů. Zde jsou již hotely a penziony zastoupeny pouze 55%, 45% zastoupení mají HUZ ostatní (kempy, chatové osady a turistické ubytovny). Plzeňský kraj se přibližuje kraji Libereckému, podíl ubytování hotelového typu je 58%, na 1 HUZ připadá v průměru 18 pokojů a 51,2 lůžek. Při posuzování souboru krajů podle statistických metod míry variability a s vyloučením Prahy jako kraje se specifickými podmínkami, docházíme k závěru, že soubor regionů posuzovaný relativními ukazateli je velmi homogenní, nevykazuje výrazné rozdíly mezi kraji. Stejně tak z hlediska podílu hotelů na celkovém počtu HUZ jsou kraje souborem bez výraznějších změn.

Graf 21 – Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních k 31.12.2004

Průměrná cena za ubytování dosáhla v hromadných ubytovacích zařízeních v Plzeňském kraji výše 270 Kč. Ve srovnání s rokem 2000 to znamená zvýšení o 12%. Nejvyšší průměrnou cenu za ubytování vykazuje okres Plzeň-město (666 Kč), ostatní okresy se pohybují v cenové relaci kolem 200 Kč. V České republice činila průměrná cena 337 Kč. Nejvyšší průměrná cena v HUZ je v Praze a naopak nejnižší v Libereckém kraji (227 Kč). Plzeňský kraj má 6. nejvyšší hodnotu průměrné ceny.

Proti roku 2000 klesl **počet pracujících osob v hromadných ubytovacích zařízeních** a to o 4%. Nejvíce se snížil počet pracujících v HUZ v okrese Plzeň-sever. Tento klesající trend se projevuje i v mezikrajském srovnání téměř u všech krajů (s výjimkou kraje Karlovarského a Pardubického).

Tab. 5.8.2 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních cestovního ruchu

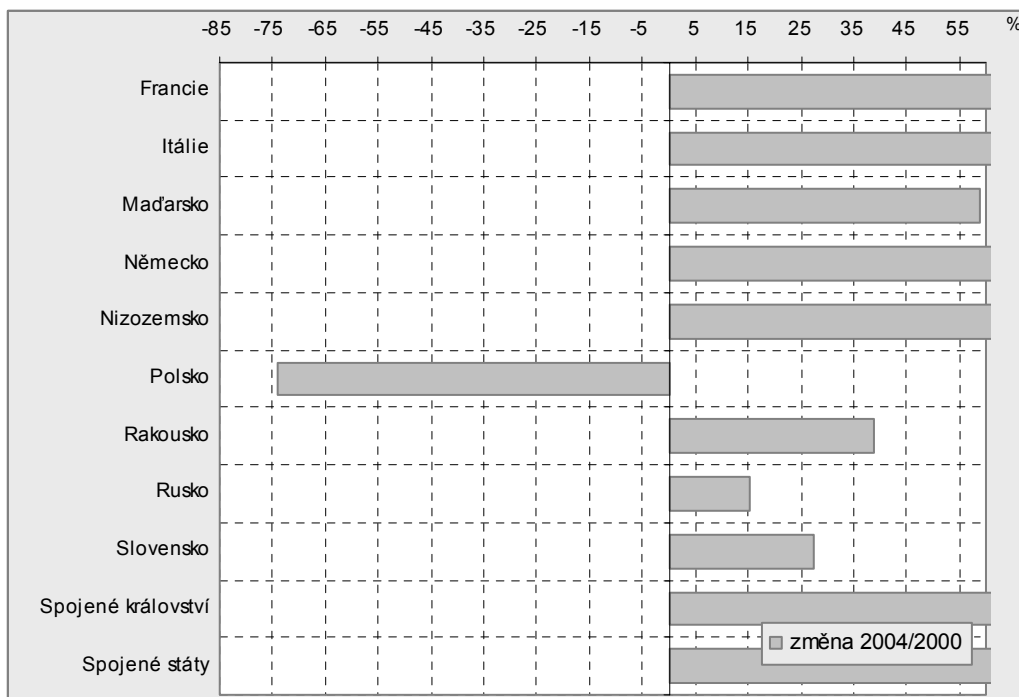
	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000
Počet příjezdů hostů	457 745	467 266	443 177	495 664	519 024	113,4
v tom:						
Česká republika	338 333	304 050	287 865	335 330	348 438	103,0
zahraniční hosté	119 412	163 216	155 312	160 334	170 586	142,9
z toho (%):						
Německo	41,4	44,5	47,7	53,1	55,7	¹⁾ 14,3
Slovensko	5,7	15,1	5,0	5,3	5,1	¹⁾ -0,6
Nizozemsko	7,7	4,5	6,3	7,8	9,2	¹⁾ 1,5
Velká Británie	1,4	1,4	2,7	2,5	3,0	¹⁾ 1,6
Počet přenocování	1 891 737	1 614 887	1 509 401	1 665 553	1 673 475	88,5
v tom:						
Česká republika	1 505 722	1 104 009	1 016 170	1 187 340	1 173 821	78,0
zahraniční hosté	386 015	510 878	493 231	478 213	499 654	129,4
z toho (%):						
Německo	53,0	52,9	57,0	59,7	61,0	¹⁾ 8,0
Slovensko	4,9	16,4	6,2	6,8	6,6	¹⁾ 1,7
Nizozemsko	8,7	6,6	7,2	8,8	9,4	¹⁾ 0,7
Velká Británie	1,2	1,2	2,2	1,8	2,0	¹⁾ 0,8
Průměrná doba pobytu (dny)	5,2	4,5	4,4	4,4	4,2	¹⁾ -1,0
z toho zahraniční hosté	4,5	4,2	4,2	4,0	3,9	¹⁾ -0,6

¹⁾ rozdíl 2004 - 2000

Česká republika je přitažlivá z hlediska cestovního ruchu nejen pro **tuzemské návštěvníky**, ale i pro návštěvníky z celé Evropy či světa. Převážná část **zahraničních turistů** přijíždí do České republiky z Německa, V. Británie, Itálie, Francie, Nizozemska, Spojených států amerických, Polska a Slovenska. Nejnavštěvovanějším krajem v České republice je samotné město Praha. Zlatá, stověžatá Praha, která je cílem zahraničních turistů nejvíce z Německa a Velké Británie. Další vysokou návštěvnost tuzemskou i zahraniční mají (hned po Praze) kraje Jihočeský a Jihomoravský, naopak nejmenší má kraj Pardubický (2,8% z celkového počtu návštěvníků). Z celkového počtu zahraničních návštěvníků jich nejvíce přijíždí (opět mimo Prahy) do kraje Karlovarského a Jihomoravského.

Plzeňský kraj již dávno nemá pověst pouze průmyslově-zemědělského kraje, ale je také atraktivní oblastí pro rozvoj cestovního ruchu ve všech jeho formách. Proto k němu směřují kroky návštěvníků, kteří se chtějí seznámit s jeho historií, tradicemi, kulturním životem i rozmanitostí jeho přírody. Přitažlivost regionu zejména pro zahraniční turisty stále stoupá (od roku 2000 o 43%). Plzeňský kraj je vyhledávaný nejvíce zahraničními návštěvníky z Německa, Slovenska, Nizozemska a Velké Británie. Vývojový trend podle návštěvnosti ze zahraničí od roku 2000 do roku 2004 ukazuje na nárůst u všech vyjmenovaných států (kromě Slovenska), kde podíl příjíždějících hostů osciluje kolem 5%.

Graf 22 – Změna počtu zahraničních hostů v hromadných ubytovacích zařízeních

Přestože se celkový počet příjíždějících hostů do Plzeňského kraje zvýšil od roku 2000 o 3%, **počet přenocování** se výrazně snížil (11,5%). Snížení se v plné míře týká tuzemských návštěvníků, kteří dávají přednost krátkodobějším pobytům před dlouhodobými s poměrně cenově nákladným ubytováním. To vyplývá i z vývoje průměrné doby pobytu, která se zkrátila o celý den. V relaci s tím se vyvíjí i čisté využití lůžek (tj. lůžka, která jsou skutečně k dispozici), které dosáhlo za sledované období poklesu o 10 procentních bodů a využití pokojů vykazuje pokles o 10,3 procentního bodu. Tento trend se projevuje i celorepublikově.

Tab. 5.8.3 Tuzemské delší a kratší cesty¹⁾

	Delší cesty			Kratší cesty		
	2003	2004	index 2004/2003	2003	2004	index 2004/2003
Počet cest celkem (tis.)	265,3	372,2	140,3	885,7	802,3	90,6
Celkový počet přenocování (tis.)	2 272,3	2 904,1	127,8	1 605,6	1 639,0	102,1
Průměrný počet přenocování na 1 cestu	8,6	7,8	90,7	1,8	2,0	111,1
Celkové výdaje (mil. Kč)	720,8	1 158,7	160,8	823,0	822,5	99,9
Průměrné výdaje na 1 cestu (Kč)	2 717	3 113	114,6	929	1 025	110,3

¹⁾ z výběrového šetření cestovního ruchu

Na základě výběrového šetření cestovního ruchu bylo zjištěno, že v roce 2004 se realizovalo v Plzeňském kraji 372 tis. **tuzemských delších cest** (tzn. cesta za účelem využití volného času a rekreace se 4 a více přenocováními) a 802 tis. **kratších tuzemských cest** (tzn. cesta, při které účastník alespoň 1x maximálně však 3x přenocoval nepřetržitě mimo obvyklé bydliště). V porovnání s rokem 2003 počet delších cest roste (o 40%), současně s tím roste i počet přenocování (o 28%). U kratších cest počet proti roku 2003 klesá (téměř o 10%). Průměrný počet přenocování na 1 cestu u delších cest klesá, u kratších roste. Rostou celkové výdaje na delší cesty, průměrný výdaj je téměř trojnásobkem výdaje kratší cesty.

V Plzeňském kraji bylo uskutečněno v roce 2004 pouze 85 tis. **služebních cest** (tj. cest s nejméně jedním přenocováním), což znamená snížení proti roku 2003 o 56%. Podíl těchto služebních cest na služebních cestách v celé republice je 2,7%. Průměrný počet přenocování v roce 2004 byl 2,8, což je dvojnásobek průměrného počtu přenocování v roce 2003. Z těchto výsledků vyplývá, že klesl počet služebních cest krátkodobého charakteru ve prospěch cest déletrvajících.

5.9. Věda, výzkum a informační technologie

Úroveň technologické vyspělosti dané země, případně regionu, do značné míry závisí na jeho ekonomickém růstu. Oblasti s malým objemem investic do vědecko – technického rozvoje mají nižší konkurenceschopnost a oslabují tak vlastní ekonomickou pozici na mezinárodním poli.

Rozvoj vědy, technologií a kvalifikovaných lidských zdrojů podmiňuje produkci nových znalostí a ovlivňuje ekonomický a technologický vývoj současných společností. Efektivně vynaložené investice jsou jedním z předpokladů k růstu ve střednědobém a dlouhodobém horizontu. Spolu se vzdělaností jsou věda, výzkum a technologie považovány za oblasti, v nichž by mělo dojít k nejvyššímu nárůstu investic. A to proto, že se jedná o oblasti potenciálně nejefektivnější.

V oblasti vybavenosti domácností informačními a komunikačními technologiemi se rozlišují čtyři základní ukazatele:

- Pevná telefonní linka (v mezikrajském srovnání náleželo Plzeňskému kraji ve vybavenosti touto technologií 3. nejvyšší místo)
- Kabelová televize (6. příčka)
- Osobní počítač (7. příčka)
- Osobní počítač s připojením k internetu (9.-10. místo)

V rámci dalšího zjišťování byla šetřena již jen media primárně určená či nutná pro uživatelskou komunikaci, tedy bez zahrnutí TV. Jejich podílové zastoupení v domácnostech Plzeňského kraje vykazovalo proti celorepublikové situaci určité odchylky. Podíl domácností vybavených k roku 2004 pevnou telefonní linkou (67,4%) byl o 5,5 procentního bodu vyšší než průměr ČR. Naopak, vybavenost osobním počítačem (28,2%) a osobním počítačem připojeným na internet (16,0%) byla v Plzeňském kraji nižší než v ČR celkem – 29,5% resp. 19,4%. Všechny tři předchozí ukazatele vykazovaly proti roku 2003 podílový nárůst. To korespondovalo i s celorepublikovým vývojem. Ovšem, s výjimkou vybavenosti pevnou telefonní linkou, která v ČR mezi roky 2003 a 2004 klesla o 1,0 na 61,9 procentního bodu.

Tab.5.9.1 Informační a komunikační technologie v domácnostech

	Plzeňský kraj			Česká republika		
	2003	2004	index 2004/2003	2003	2004	index 2004/2003
Domácnosti celkem (v tisících)	344,0	228,3	-115,7	4 064	4 110	101,1
z nich vybavené (%):						
pevnou telefonní linkou	65,7	67,4	¹⁾ 1,7	62,9	61,9	¹⁾ -1,0
osobním počítačem	22,7	28,2	¹⁾ 5,5	23,8	29,5	¹⁾ 5,7
z toho připojeným k internetu	11,6	16,0	¹⁾ 4,4	14,8	19,4	¹⁾ 4,6
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let (v tisících)	467,9	468,3	¹⁾ 0,4	8 658,5	8 676,9	100,2
z nich mající k dispozici pro soukromé účely (%):						
mobilní telefon	64,5	78,3	¹⁾ 13,8	66,0	73,9	¹⁾ 7,9
osobní počítač (PC) doma	30,2	34,1	¹⁾ 3,9	32,6	35,9	¹⁾ 3,3
internet doma	15,7	20,2	¹⁾ 4,5	20,8	23,8	¹⁾ 3,0
přenosný PC	1,4	2,2	¹⁾ 0,8	2,4	3,1	¹⁾ 0,7

¹⁾ rozdíl 2004 - 2003 v procentních bodech

Vybavenost osob ve věku 15 a více let technologiemi pro soukromé účely (mobilním telefonem, osobním počítačem, internetem, přenosným osobním počítačem) vzrostla mezi roky 2003 a 2004 shodně v Plzeňském kraji i v celé ČR. Byly zde však odchylky v jejich podílovém zastoupení. Osob ve věku 15 a více let užívajících mobil bylo v Plzeňském kraji 78,3%, tj. o 4,4 procentního bodu více než byl průměr ČR. Uživatelů osobního počítače bylo v kraji (34,1%) naopak o 1,8 bodu méně, stejně tak uživatelů internetu (20,2% - o 3,6 bodu méně než byl celorepublikový průměr) a přenosného osobního počítače (2,2%, tj. o 0,1 bodu méně než byl průměr ČR).

Výše uvedený nástin srovnání vybavenosti informačními a komunikačními technologiemi Plzeňského kraje proti jiným krajům a průměrným hodnotám za celou ČR je třeba vnímat rovněž v kontextu průměrného věku a nezaměstnanosti populace. Průměrným věkem obyvatelstva (40,2 roku) náležel roku 2004 Plzeňský kraj na 2. nejvyšší pozici, hned po hlavním městě Praha (41,7 roku). Míra registrované nezaměstnanosti (6,74% dle nové metodiky) řadila Plzeňský kraj celorepublikově na 3. nejnižší pozici. Nižší nezaměstnanost byla jen v Jihočeském kraji (6,59%) a hlavním městě Praha (3,58%).

Za sledované období let 2000 až 2004 se v Plzeňském kraji mírně snížil počet zaměstnanců výzkumu a vývoje (o 12,1%) na 776 osob. Naopak se zvýšily vnitřní výdaje na vědu a výzkum (o 28,1%) na 835 885 mil. Kč. Dle jednotlivých sektorů došlo k poklesu množství zaměstnanců i vnitřních výdajů ve vládním, soukromém neziskovém sektoru a vyšším odborném a vysokém školství. Kladný přírůstek obou zmíněných ukazatelů zaznamenal pouze podnikatelský sektor.

Tab.5.9.2 Zaměstnanci a výdaje výzkumu a vývoje

	2001	2002	2003	2004	Změna v % 2004/2001
Zaměstnanci výzkumu a vývoje (FTE) ¹⁾	883	881	694	776	-12,1
v tom sektor:					
podnikatelský	340	380	396	495	45,6
vládní	43	41	4	2	-95,3
vyššího odborného a vysokého školství	387	452	271	257	-33,6
soukromý neziskový	113	8	23	22	-80,5
Výzkumní pracovníci (FTE)	544	481	284	351	-35,5
v tom sektor:					
podnikatelský	157	216	221	296	88,5
vládní	32	29	1	1	-96,9
vyššího odborného a vysokého školství	277	232	55	54	-80,5
soukromý neziskový	78	4	7	1	-98,7
Vnitřní výdaje na výzkum a vývoj (mil. Kč)	652 289	829 196	712 385	835 885	28,1
v tom sektor:					
podnikatelský	409 998	458 450	538 963	677 802	65,3
vládní	17 376	17 038	1 215	1 595	-90,8
vyššího odborného a vysokého školství	190 879	350 470	167 436	151 400	-20,7
soukromý neziskový	34 036	3 238	4 771	5 088	-85,1

¹⁾ FTE: počet pracovníků přepočtený na plný pracovní úvazek

5.10. Veřejná ekonomika

Podle zákona č. 129/2000 Sb. o krajích bylo ustaveno 14 územně správních celků (krajů). Kraj má právo na samosprávu a vykonává ji v rozsahu stanoveném zákonem. Má vlastní majetek a hospodaří s ním samostatně a podle stanovených předpisů.

Hospodaření krajů za každý uplynulý kalendářní rok přezkoumává auditor či Ministerstvo financí. Náklady s tím spojené hradí kraj ze svého rozpočtu. Závěrečný účet spolu se zprávou o výsledcích přezkoumání hospodaření kraje za uplynulý rok projedná do 30.6. následujícího roku zastupitelstvo a přijme opatření k nápravě. Všechny sankce a pokuty jsou **příjmem státního rozpočtu**. Hospodaření kraje s **dotacemi ze státního rozpočtu** a ze **státních fondů** kontroluje Ministerstvo financí nebo jím pověřený finanční úřad v průběhu rozpočtového roku.

Podle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích jsou **obce** základním samosprávným společenstvím občanů, tvořící územní celek daný hranicemi obce. Majetek, se kterým obec hospodaří musí být využíván účelně a hospodárně. Obec je povinna s ním hospodařit podle stanovených předpisů.

Hospodaření obce za předchozí rok se dává přezkoumat auditorem nebo jinou pověřenou organizací. Náklady na přezkoumání hradí obec ze svých rozpočtových prostředků. Závěrečný účet spolu se zprávou o výsledcích přezkoumání projedná zastupitelstvo do 30.6. následujícího roku. Sestavování rozpočtu a závěrečného účtu se řídí zvláštními předpisy. Všechny uložené sankce a pokuty jsou příjmem státního rozpočtu.

Obce mohou za určitým speciálním účelem vytvářet **svazky obcí**, které jsou právnickou osobou a hospodaří podle téměř stejných pravidel jako obce.

Územně samosprávné celky a dobrovolné svazky obcí předkládají pro hodnocení plnění státního rozpočtu

- Účetní výkazy (Rozvaha, Výsledovka aj.) v rozsahu stanoveném zvláštním předpisem
- Finanční výkazy (Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu vyšších územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí včetně komentáře)

Obce i dobrovolné svazky obcí předkládají Ministerstvu financí výkazy prostřednictvím krajského úřadu.

Ekonomický vývoj

Pro účely **hodnocení plnění rozpočtu**, schváleného pro příslušný rok, se ve finančním výkaze uvádí údaj o schváleném rozpočtu a rozpočtu po změnách (tj. schválený rozpočet upravený o rozpočtová opatření). Skutečnost se přebírá z účetnictví analytické evidence v členění rozpočtových příjmů a výdajů. Ty jsou členěny jednak podle druhového třídění příjmových a výdajových položek, jednak podle odvětvového třídění. Financování se člení podle odvětvové skladby.

Hlavní zdroj územních rozpočtů tvoří **daňové a nedaňové příjmy** (tzn. vlastní příjmy) a **dotace ze státního rozpočtu**.

Základem financování rozpočtů obcí jsou daňové a nedaňové příjmy, převody z fondů hospodářské činnosti, dotace ze státního rozpočtu a státních fondů.

Výdaje jsou směřovány do oblasti infrastruktury, technické vybavenosti, kultury, tělovýchovné zájmové a vzdělávací oblasti.